

Uchwała nr LX/555/2018
Rady Gminy Świdnica
z dnia 28 czerwca 2018 r.

w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za rok 2017.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2018 r., poz. 994) oraz art. 110 ust.1 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się roczne sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za rok 2017 stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
Regina Adamska
Regina Adamska

Uzasadnienie

do uchwały nr LX/555/2018

Rady Gminy Świdnica

z dnia 28 września 2018r.

w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za rok 2017.

Projekt uchwały przygotowany został w oparciu o przywołane na wstępie uchwały przepisy. Zgodnie z nimi kierownik ośrodka pomocy społecznej zobowiązany jest do składania radzie gminy corocznego sprawozdania z działalności ośrodka. Podjęcie uchwały jest zatem zasadne.

sporządziła :

D. Waliszak

D. Waliszak

RADCA PRAWNY

Anna Sapińska-Mačkowiak
WEX/604
(Radca prawny)

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Świdnicy
[Signature]
(Kierownik GOPS)

Załącznik
do uchwały nr LX/555/2018
Rady Gminy Świdnica
z dnia 28 czerwca 2018 r.

Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za rok 2017

Plan finansowy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2017 roku

1. Dotacja Wojewody na realizację zadań zleconych gminie	
ogółem:	222.300
w tym na:	
- utrzymanie ośrodka pomocy społecznej	215.400
- wynagrodzenie za sprawowanie opieki ustanowionej przez sąd	6.900
2. Dotacja Wojewody na realizację zadań zleconych gminie z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	
ogółem:	5.030.690
w tym na:	
- świadczenia rodzinne	4.152.985
- składkę emerytalno-rentową	245.068
- fundusz alimentacyjny	467.403
- obsługę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	165.234
(w tym :wynagrodzenia, pochodne, materiały biurowe, energia, zakup usług pozostałych)	
3. Dofinansowanie Wojewody na świadczenie wychowawcze 500+	
ogółem:	10.289.752
w tym:	
- na świadczenia	10.150.362
- na obsługę (wynagrodzenia, pochodne, materiały biurowe, media)	139.390
4. Dotacja Wojewody na dofinansowanie zadań własnych obowiązkowych z zakresu pomocy społecznej	
ogółem:	674.884
w tym na:	
- zasiłki stałe	332.847
- zasiłki okresowe	144.874
- realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	168.640
- opłacanie składki zdrowotnej od zasiłków stałych	28.523
5. Dotacja gminy na realizację zadań własnych gminy	
ogółem:	2.922.132
w tym na:	
- usługi opiekuńcze	626.657
- świadczenia społeczne	313.416
- odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej	772.107
- realizację programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	168.640
- opłacenie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wych.	5.484
- opłacenie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	79.542
- wynagrodzenie asystenta rodziny	55.764
(w tym z dotacji Wojewody)	8.971
- obsługa techniczna ZI	2.545
- utrzymanie ośrodka pomocy społecznej	889.006
6. Dotacja gminy na realizację dodatków mieszkaniowych	
ogółem:	46.555
w tym na:	
- dodatki mieszkaniowe	46.555
7. Organizacja prac społecznie użytecznych ogółem:	87.480
w tym :	
- dotacja starosty	52.906
- dotacja gminy	34.574
8. Dotacja gminy na realizację Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii	
ogółem:	116.743
w tym na:	
- przeciwdziałanie alkoholizmowi	114.743
- przeciwdziałanie alkoholizmowi	2.000

Polski system pomocy społecznej

Konieczność pomagania drugiemu człowiekowi jest na stałe wpisana w system prawa i ludzkich wartości. Od wieków pomoc bliźniemu była wynikiem potrzeby serca, nakazem religii, z czasem stała się prawnym obowiązkiem państwa. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Niezależnie jednak od jej definicji prawnych i naukowych jest ona ludzkim działaniem w skali zbiorowej i jak innym działaniom tego rodzaju przypisuje się jej określone intencje i cele, przeznacza na nią mniejsze lub większe zasoby publiczne, realizuje na różne sposoby i za pomocą różnych instrumentów, i w końcu ocenia nie tylko ze względu na deklarowane „dobre chęci” tych, którzy się nią zajmują. Obecna pomoc społeczna stanowi zatem istotny i trwały element polityki społecznej naszego państwa. Na przestrzeni ostatnich lat znacznie wzrósł zakres zadań stawianych instytucjom pomocy społecznej. Stale zwiększa się ilość tych spraw oraz ich ciężar gatunkowy i stopień trudności. Również dystrybucja środków przeznaczonych na pomoc społeczną od dawna wywołuje ożywione reakcje. By zwiększyć efektywność i trafność działań w dziedzinie udzielania pomocy obywatelom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych odstąpiono od monopolu państwa w wykonywaniu zadań społecznych na rzecz ich decentralizacji. Pomoc społeczną organizują zatem organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

W praktyce oznacza to jednak przekazanie uprawnień administracji publicznej na szczebel wspólnot samorządowych. To samorząd terytorialny stał się obecnie głównym podmiotem polityki społecznej, a co za tym idzie większość działań pomocowych została scedowana na samorządy oraz organizacje pozarządowe. Nie ulega wątpliwości, że dzisiejsza pomoc społeczna stanowi ważny element całego systemu wsparcia społecznego **niepokojące jest jednak to, że zmiany, które się dokonały obciążają i to znacznie budżety samorządów gminnych.**

Zgodnie z polskim prawodawstwem większość działań pomocowych umiejscowionych na poziomie gminy realizują ośrodki pomocy społecznej. To one na poziomie lokalnym są odpowiedzialne za koordynację działań z zakresu pomocy społecznej oraz za większość działań z zakresu polityki społecznej. Ich powołanie i utrzymanie jest obowiązkiem gminy wynikającym z art. 110 ustawy o pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy jako organizacyjnie wyodrębniona jednostka budżetowa utworzony został Uchwałą Nr 49/XI/90 Gminnej Rady Narodowej w Świdnicy z dnia 26 kwietnia 1990 roku. Z mocy ustawy o pomocy społecznej wykonuje zadania własne gminy i zadania zlecone gminie.

W ostatnich latach do jednostek tych trafiło do realizacji wiele zadań spoza ustawy o pomocy społecznej, a w szczególności z zakresu: dodatków mieszkaniowych wynikające z ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, funduszu alimentacyjnego wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wynikające z ustaw: z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z późn. zm. i z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii z późn. zm., przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z późn. , ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z późn. zm., prac społecznie użytecznych wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z późn. zm. , świadczenia wychowawczego wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zadania z zakresu Karty Dużej Rodziny czy też wprowadzonego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2018 roku rządowego programu „Dobry start”. W/w ustawy wprowadziły dodatkowe instrumenty wsparcia dla rodzin w ramach systemu pomocy społecznej.

Nie budzi wątpliwości, że ośrodki pomocy społecznej stanowią dzisiaj największą i kompleksową instytucję mającą na celu wspieranie finansowe, rzeczowe, doradcze, informacyjne i edukacyjne wszystkich osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

I. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy

Utworzenie i utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej jest zadaniem obowiązkowym gminy wynikającym z art. 17 ust. 18 ustawy o pomocy społecznej. Szczegółową strukturę organizacyjną Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy oraz podział zadań określa Regulamin Organizacyjny. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku kadre ośrodka stanowiło 21 osób zatrudnionych na umowę o pracę w ramach 19 etatów .

Strukturę organizacyjną ośrodka przedstawia poniższa tabela:

L.P.	Stanowisko/Nazwa Zespołu	Liczba osób	Liczba etatów
1.	Kierownik	1	1
2.	Zespół Księgowy	4	4
3.	Zespół Ds. Pomocy Społecznej	8	8
4.	Zespół Świadczeń Rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego I Świadczeń Wychowawczych	5	5
5.	Samodzielne stanowiska	3	2
6.	Asystenci rodziny	2	Umowa zlecenie

W ośrodku pracuje wyspecjalizowana kadra, która systematycznie podnosi kwalifikacje zawodowe i wykształcenie. Struktura poziomu wykształcenia pracowników ośrodka zatrudnionych na podstawie umowy o pracę przedstawiała się w sposób następujący:

1. 81% pracowników posiada wyższe wykształcenie (17 osób),
2. 14% pracowników posiada wykształcenie średnie (3 osoby),
3. 5% pracowników posiada wykształcenie podstawowe (1 osoba).

Specyfika problemów występujących w lokalnym środowisku wymaga od pracowników ciągłego doskonalenia, podnoszenia kwalifikacji i efektywności pracy, poprawy warsztatu pracy oraz aktualizowania posiadanej wiedzy.

II. Klienci ośrodka pomocy społecznej

Gminę Świdnica na dzień 31 grudnia 2017 r. zamieszkiwało 16.775 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w tym 8.510 kobiet i 8.265 mężczyzn oraz 229 osób zameldowanych na pobyt czasowy. Spośród nich Gminny Ośrodek w Świdnicy objął pomocą 364 rodziny a ilość osób w tych rodzinach wyniosła 860 osób. Analizując liczbę osób objętych pomocą do liczby mieszkańców gminy należy przyjąć, że 5% mieszkańców gminy skorzystała z pomocy społecznej. Populacja rodzin korzystających z pomocy społecznej jest różnorodna, tak ze względu na liczebność gospodarstw domowych, typy rodzin jak i coraz bardziej skomplikowane problemy jakie je dotyczą.

Poniższa tabela obrazuje podział świadczeniobiorców z uwagi na powody przyznania pomocy społecznej w 2017 roku:

<i>Powód trudnej sytuacji życiowej</i>	<i>Liczba rodzin</i>	<i>Liczba osób w rodzinach</i>
--	----------------------	--------------------------------

Ubóstwo	276	631
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	17	18
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	192
w tym:		
- wielodzietność	21	116
Bezrobocie	153	392
Niepełnosprawność	90	169
Długotrwała choroba	242	435
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	131	362
w tym:		
- rodziny niepełne	42	139
- rodziny wielodzietne	18	106
Przemoc w rodzinie	2	6
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	13	29
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0
Zdarzenie losowe	4	8
Sytuacja kryzysowa	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Jak wynika z powyższego najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w 2017 roku było:

- ubóstwo, rozumiane jako brak dochodów, a także jako niezdolność do pełnowartościowego życia, spowodowana niedostatkami środków ekonomicznych,
- długotrwała i ciężka choroba – wynika to ze specyfiki grup klientów pomocy społecznej, wśród których dominują osoby starsze, często samotne, emeryci i renciści, którym stan zdrowia w większości przypadków uniemożliwia samodzielne funkcjonowanie,
- bezrobocie, które w naszej gminie w dalszym ciągu stanowi jeden z głównych (ale już nie dominujących) powodów ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej.

Osoby i rodziny, którym nie można udzielić pomocy ponieważ nie spełniają kryteriów dochodowych z ustawy o pomocy społecznej, ośrodek wspierał w formie celowych zasiłków specjalnych oraz rzeczowo w postaci pomocy żywnościowej w ramach Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej (PEAD). Program PEAD funkcjonuje w Polsce od 2004 roku, a w Unii Europejskiej od 1987 roku. Każdego roku polski rząd deklaruje udział w Programie i wnioskuje o przydział pomocy żywnościowej w ramach PEAD. Komisja Europejska ustala budżet dla każdego kraju a Agencja Rynku Rolnego wyłania przedsiębiorców w drodze przetargu, którzy dostarczają gotowe artykuły spożywcze do wybranych magazynów akredytowanych organizacji charytatywnych. W Polsce jest nią m.in. Federacja Polskich Banków Żywności. Za jej pośrednictwem żywność trafia do Banków Żywności, a następnie do ponad 3 tys. organizacji i instytucji, które we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej przekazują nieodpłatnie gotowe artykuły spożywcze

osobom najbardziej potrzebującym. Obecnie obowiązujący Program Operacyjny POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020 współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Program realizowany jest w kilkumiesięcznych cyklach, w ramach których obowiązują określone zasady i możliwości korzystania ze wsparcia, i tak w 2017 roku osoby potrzebujące, w tym z terenu Gminy Świdnica były obejmowane pomocą żywnościową w ramach PODPROGRAMU 2016 – okres dystrybucji żywności: sierpień 2016 – czerwiec 2017 oraz PODPROGRAMU 2017 – okres dystrybucji żywności: sierpień 2017- czerwiec 2018. Pomoc w ramach POPŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafia do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej (określonej przesłankami art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz poziomem dochodów odniesionych do procentowej wartości odpowiedniego kryterium dochodowego określonego w tej ustawie – których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj.: 1268,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028,00 zł w przypadku osoby w rodzinie), stanowiąc systematyczne wsparcie. Żeby uzyskać pomoc osoba w trudnej sytuacji życiowej powinna zwrócić się do Ośrodka Pomocy Społecznej, skąd otrzyma skierowanie uprawniające do odbioru bezpłatnej pomocy żywnościowej. W 2017 roku w związku z dystrybucją żywności - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy współpracował w ramach PODPROGRAMU 2016 z CARITAS Diecezji Świdnickiej – żywność wydawana była w Jadłodajni CARITAS w Świdnicy ul. Westerplatte 4 oraz Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Świdnicy – żywność wydawana była w magazynie Świdnickiego Banku Żywności przy ul. Wodnej 4, a w ramach PODPROGRAMU 2017 z CARITAS Diecezji Świdnickiej – żywność wydawana była w Jadłodajni CARITAS w Świdnicy ul. Westerplatte 4 oraz od grudnia 2017 roku Spółdzielnią Socjalną MITOS (dawny Polski Komitet Pomocy Społecznej) w Świdnicy – żywność wydawana była w magazynie przy ul. Wodnej 4. Z uwagi na duże zainteresowanie ze strony mieszkańców naszej gminy pomocą żywnościową zarówno CARITAS, jak i MITOS, w edycji 2017 wprowadziły limit osób mogących skorzystać z tej formy wsparcia – w przypadku CARITAS – limit wynosi 350 osób, w przypadku Spółdzielni MITOS – 240 osób.

Poniższa tabela obrazuje pomoc w tej formie w przypadku mieszkańców Gminy Świdnica w 2017 roku:

<i>PODPROGRAM</i>	<i>Okres dystrybucji żywności</i>	<i>Dystrybutor żywności</i>	<i>Liczba wydanych wniosków</i>	<i>Liczba osób, które skorzystały z pomocy żywnościowej</i>
PODPROGRAM - 2016	sierpień 2016 – czerwiec 2017 (dane za okres: 1.01.-30.06.2017r.)	CARITAS Diecezji Świdnickiej	139	336
		Polski Komitet Pomocy Społecznej/Bank Żywności	112	273
PODPROGRAM 2017	sierpień 2017 – czerwiec 2018 (dane za okres: 1.08.-31.12.2017r.)	CARITAS Diecezji Świdnickiej	135	351
		Spółdzielnia Socjalna MITOS	52	134

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek:

- osoby zainteresowanej,
- jej przedstawiciela ustawowego,
- innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Pomoc społeczna może być także udzielana z urzędu.

Podstawowym narzędziem, w oparciu o które przyznaje się świadczenia z pomocy społecznej jest rodzinny wywiad środowiskowy. Rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadzany jest przez pracownika socjalnego w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin, aby na podstawie uzyskanej wiedzy można było przyznać pomoc. Na podstawie przeprowadzonego wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy i oceny

sytuacji danej osoby lub rodziny i formułuje wnioski, stanowiące podstawę planowania pomocy. Wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie udzielenia pomocy. W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnej interwencji ośrodka pomocy społecznej wywiad przeprowadza się w terminie do 2 dni od dnia otrzymania wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia. Pracownik socjalny ma obowiązek sprawdzenia każdego zgłoszenia o konieczności udzielenia pomocy; może również wszcząć postępowanie udzielenia pomocy z urzędu. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny albo w miejscu ich pobytu. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest konieczne dla przyznania świadczenia pomocy społecznej. Odmowa przeprowadzenia wywiadu środowiskowego powoduje, że nie jest możliwe określenie sytuacji rodziny lub osoby, a tym samym, nie ma możliwości przyznania pomocy.

Pracownik socjalny jest obowiązany zachować w tajemnicy informacje uzyskane w toku czynności zawodowych, także po ustaniu zatrudnienia. Dlatego, nie należy obawiać się wizyty pracownika oraz udzielenia mu koniecznych informacji. Wywiad środowiskowy przeprowadza się z osobami, które mają być objęte pomocą – nie przeprowadza się „wywiadu” wśród sąsiadów, jak się czasem myśli. Wywiad środowiskowy zawiera dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad oraz dane rodziny, pozostającej i nie pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym; w wywiadzie ustala się łączny dochód w rodzinie oraz stałe wydatki w ciągu miesiąca, opisuje sytuację mieszkaniową, zdrowotną oraz rodzinną. Podczas wywiadu ustala się, w jaki sposób rodzina lub osoba funkcjonuje w środowisku; rozmowa dotyczy również sytuacji zawodowej, niepełnosprawności lub uzależnień, jeśli te problemy dotyczą rodziny. W wywiadzie określa się również przyczyny wystąpienia z wnioskiem o udzielenie pomocy, a także potrzeby i oczekiwania osoby, z którą przeprowadzany jest wywiad. Ustalenie tych wszystkich kwestii pozwala całościowo spojrzeć na sytuację osoby i rodziny i zaplanować działania, odnoszące się do każdego poruszonego problemu. Wywiad środowiskowy zawiera również wnioski pracownika socjalnego oraz plan pomocy i działań na rzecz rodziny.

Wywiad środowiskowy w pomocy społecznej ma kilka wymiarów. Przeprowadzany jest zarówno na potrzeby własne ośrodka pomocy społecznej np. w celu przyznania świadczeń z pomocy społecznej, wsparcia asystenta rodziny, świadczeń zdrowotnych, świadczeń opiekuńczych czy też świadczenia wychowawczego, jak również na potrzeby innych instytucji np. celu uzyskania miejsca w Środowiskowym Domu Samopomocy, wydania opinii o kandydatach na rodzinę zastępczą czy też ustalenia możliwości pomocy ze strony rodziny i osób zobowiązanych do alimentacji tzw. wywiady alimentacyjne.

Wzór rodzinnego wywiadu środowiskowego jest drukiem sformalizowanym określonym w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dnia 25 sierpnia 2016 roku w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (j.t. Dz. U. z 2017 r. poz. 1788).

Wywiady środowiskowe przeprowadzone w 2017 roku przez pracowników socjalnych GOPS

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Liczba wywiadów przeprowadzonych przez pracowników socjalnych GOPS w 2017 roku</i>
Wywiad środowiskowy przeprowadzony w celu przyznania świadczeń z pomocy społecznej	1150
Wywiad tzw. alimentacyjny (u rodziny i osób zobowiązanych do alimentacji), w tym:	66
- na potrzeby własne GOPS	52
- na wnioski z innych ops	14
Wywiad środowiskowy z osobami ubiegającymi się o pobyt w Środowiskowym Domu Samopomocy w Świdnicy	5
Wywiad środowiskowy z kandydatami na rodzinę zastępczą	4
Wywiad środowiskowy o objęcie wsparciem asystenta rodziny	7
Wywiad środowiskowy w sprawie świadczeń opiekuńczych	32
Wywiad środowiskowy w sprawie świadczeń wychowawczych 500+	3
Wywiad środowiskowy o wydanie decyzji potwierdzającej prawo do ubezpieczenia zdrowotnego ze środków publicznych	36

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej. Nie wymaga wydania decyzji administracyjnej udzielenie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, a także skierowanie do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej i przyznanie biletu kredytowanego. W 2017 roku wydanych zostało 2.243 decyzji administracyjnych. Dotyczyły one udzielenia pomocy w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych, zasiłków celowych specjalnych, opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne, umieszczenia w domach pomocy społecznej i pomocy w formie usług opiekuńczych. Decyzji odmawiających pomocy wydano 15. Głównym powodem odmowy pomocy było niespełnianie przez osoby ubiegające się kryterium dochodowego z ustawy, czy też niezrealizowanie warunków kontraktu socjalnego.

Ważnym zadaniem pomocy społecznej realizowanym w ramach zadań własnych gminy jest praca socjalna. Zgodnie z art. 17 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej świadczenie pracy socjalnej należy do zadań obowiązkowych gminy. Praca socjalna świadczona jest bez względu na dochód, a celem jej jest usprawnienie funkcjonowania rodziny w środowisku. Na temat pracy socjalnej wiele powiedziano i napisano w literaturze przedmiotu, wielokrotnie definiowano ogrom działań kryjących się pod tym pojęciem. Termin „praca socjalna” oficjalnie funkcjonuje od 1917 roku, do przełomu XIX i XX wieku nie była to jednak działalność ściśle zawodowa. Podstawowa definicja pracy socjalnej obowiązująca obecnie na gruncie polskim zapisana została w ustawie o pomocy społecznej w 2004 roku. Mówi ona mianowicie, że: „Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

Praca socjalna prowadzona jest:

1. z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
2. ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności (...).”

Praca socjalna realizowana ma być zatem przede wszystkim w ramach pomocy społecznej: środowiskowej (w miejscu zamieszkania) oraz instytucjonalnej. Jest ona działalnością zawodową skierowaną na przywrócenie lub wzmocnienie zdolności osób i rodzin do funkcjonowania w społeczeństwie, oraz doprowadzenie ich do samodzielności życiowej i rozwoju. Prowadzenie pracy socjalnej jest typem aktywności zawodowej i wymaga zdobycia odpowiedniego wykształcenia. Praca socjalna to działanie bogate w różnorodne treści i konteksty, warunkowane potrzebą niesienia pomocy poprzez wsparcie intelektualne i emocjonalne, wkracza w sferę złożonej problematyki wartości nadając jej wymiar etyczny. Wymaga, dla uzyskania najlepszego efektu, właściwego klimatu. Pracownik socjalny musi wykazać się umiejętnością słuchania, wyrozumiałością, zaufaniem, spokojem, jak również ciepłem i współczuciem. Najczęściej jednak wśród codziennych czynności pracownicy socjalni stosują ją bardzo intuicyjnie, zawierając często własnemu instynktowi.

W 2017 roku pomocy w postaci pracy socjalnej udzielono dla 364 rodzin. Były to głównie: porada, wsparcie informacyjne, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, pomoc w kontaktach ze służbą zdrowia, pisanie pozwów do sądu o świadczenia alimentacyjne, wypełnianie wniosków do ZUS o świadczenia emerytalno-rentowe i wniosków do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności o ustalenie stopnia niepełnosprawności do celów pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.

Jednym z instrumentów pracy socjalnej jest kontrakt socjalny, czyli pisemna umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Zagadnienia związane z tym tematem reguluje w głównej mierze art. 108 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 roku w sprawie wzoru kontraktu socjalnego. Kontrakt jest nową formą aktywizacji klientów pomocy społecznej, wskazuje osobie lub rodzinie kierunki działań umożliwiających wyjście z trudnej sytuacji, mobilizuje do własnej aktywności, wzmacnia wiarę we własne siły, zapewnia możliwość korzystania z potrzebnego doradztwa lub szkoleń oraz pomocy finansowej, jak również określa sposób wsparcia działań beneficjenta przez pracownika socjalnego. W swojej formie kontrakt jest sprecyzowanym zapisem zobowiązań dwóch stron (pracownika socjalnego reprezentującego daną instytucję i klienta pomocy społecznej). Wyróżnia się dwa typy kontraktów socjalnych:

- kontrakt typu A – ma na celu rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny,
- kontrakt typu B – którego celem jest wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej lub zawodowej bezrobotnego beneficjenta pomocy społecznej, lub przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Decyzję o podpisaniu kontraktu socjalnego podejmuje pracownik socjalny po uzyskaniu informacji na temat osoby lub rodziny. Warto wiedzieć, że odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień mogą

stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Kontrakty socjalne zawarte w 2017 roku

<i>Praca socjalna prowadzona w oparciu o:</i>	<i>Liczba zawartych kontraktów socjalnych w 2017 roku</i>	<i>Liczba osób objętych kontraktem socjalnym w 2017 roku</i>
KONTRAKT SOCJALNY część A	9	9
KONTRAKT SOCJALNY część B	22	22
RAZEM:	31	31

Zawarte w 2017 roku przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy kontrakty nie poprawiły wprawdzie w całości sytuacji bytowych klientów, ale stworzyły pewną strategię do dalszych działań i osiągnięcia pewnych efektów. Największym efektem po spisaniu kontraktu socjalnego jest zmiana nastawienia klientów do pomocy społecznej – przestają oni traktować pomoc społeczną jako sposób na życie, ale jako wsparcie w rozwiązywaniu ich problemów.

Dzisiejsza pomoc społeczna nie jest już związana z podstawowym aktem normatywnym pomocy społecznej – ustawą o pomocy społecznej, ale również z innymi ustawami, które albo wprost nawiązują do pomocy społecznej, albo mimo że takich odniesień w nich nie ma, realizują cele pomocy społecznej. Można się nawet pokusić o stwierdzenie - analizując kwoty wydatkowane dla świadczeniobiorców pomocy społecznej, które przedstawione będą poniżej, że jeśli chodzi o wymiar finansowy to świadczenia realizowane wyłącznie w oparciu o ustawę o pomocy społecznej, stanowią obecnie niewielki procent wydatków realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej.

III. Zdania własne gminy

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji. Udzielone świadczenia mają charakter obowiązkowy lub fakultatywny. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w 2017 roku przysługiwało osobom i rodzinom, których dochód (netto) na osobę nie przekraczał:

- dla osoby samotnie gospodarującej 634,00 zł,

- dla gospodarstw domowych (rodzin) 514,00 zł na osobę w rodzinie

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z okoliczności takich jak: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

ZESTAWIENIE LICZBOWE ŚWIADCZENIOBIORCÓW POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁG WSI ZA 2017 ROK

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców stałych	Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy	Liczba osób w tych rodzinach	% udział korzystających z pomocy do liczby mieszkańców
1	Bojanice	480	9	29	6
2	Boleścin	636	13	36	6
3	Burkatów	682	10	18	3
4	Bystrzyca Dolna	689	11	22	3
5	Bystrzyca Górna	662	11	26	4

6	Gogołów	328	9	24	7
7	Grodziszczce	918	14	22	2
8	Jagodnik	348	11	22	6
9	Jakubów	95	4	9	9
10	Komorów	754	18	42	6
11	Krzczonów	302	7	10	3
12	Krzyżowa	229	10	26	11
13	Lubachów	428	15	36	8
14	Lutomia Dolna	827	30	87	11
15	Lutomia Górna	1036	34	91	9
16	Makowice	253	8	18	7
17	Miłochów	229	6	10	4
18	Modliszów	184	6	16	9
19	Mokrzyszów	1064	12	20	2
20	Niegoszów	120	6	18	15
21	Opoczka	259	4	12	5
22	Panków	240	7	14	6
23	Pogorzała	281	10	26	9
24	Pszemno	1678	35	94	6
25	Słotwina	1091	15	26	2
26	Sulisławice	107	2	4	4
27	Stachowice	167	0	0	0
28	Stachowiczki	69	1	1	1
29	Wieruszów	117	4	10	9
30	Wilków	336	11	22	7
31	Witoszów Dolny	1458	23	58	4
32	Witoszów Górny	319	5	25	7
33	Wiśniowa	208	1	1	0,5
34	Lutomia Mała	71	1	1	1
35	Zawiszów	110	1	1	1

1. Domy pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej opieki z powodu choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W ramach rozdziału **85202 domy pomocy społecznej** opłacano pobyt w domach pomocy społecznej dla 31 mieszkańców naszej gminy na kwotę **722.107 zł**. W porównaniu do roku 2016 liczba osób korzystających z tej formy pomocy w 2017 roku wzrosła o 4 osoby. Wzrost wydatków w tym rozdziale wynika głównie ze wzrostu kosztów utrzymania w dps. Osoby umieszczane w dps-ach nie posiadają wysokich świadczeń emerytalno/rentowych, z których mogliby ponosić pełną odpłatność za pobyt, a średni miesięczny koszt utrzymania w dps wynosi od 2.930 do 3.600 zł.

Średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej ustala każdego roku starosta powiatu, na terenie którego dps się znajduje. W związku z tym nie mamy jako gmina wpływu na koszt utrzymania w dps i musimy ponosić odpłatność zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Z wywiadów alimentacyjnych przeprowadzanych u rodziny osób umieszczanych w domach pomocy społecznej wynika jednoznacznie, że nie jest ona w stanie dopłacać do kosztów pobytu członka rodziny w dps z uwagi na niskie dochody.

Tak więc wkład gminy w odpłatność za pobyt w dps jest duży i co roku wzrasta. Im mniejsza wysokość świadczenia emerytalno-rentowego mieszkańca domu, tym większe koszty ponoszone przez gminę.

Z naszych obserwacji wynika, że zapotrzebowanie na tego typu świadczenia z roku na rok wzrasta i wzrastać będzie. Ponadto zauważamy również to, że najbliższa rodzina osoby wymagającej pomocy, pragnie unikać problemu opieki nad starszym, schorowanym członkiem rodziny. Zauważalny rozpad więzi rodzinnych powoduje wzrost wydatków w tym rozdziale. Świadczenie w postaci skierowania do dps jest stosowane przez ośrodek w ostateczności, kiedy naprawdę nie ma rodziny mogącej wesprzeć świadczeniobiorcę lub jego stan zdrowotny naprawdę tego wymaga. W celu zobrazowania wydatków ponoszonych przez gminę za pobyt w domach pomocy społecznej przedstawiam wzrost wydatków na to zadanie za lata 2012-2017 w poniższej tabeli:

Wzrost wydatków gminy za ponoszenie odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2017

Lp.	Lata	Liczba osób	Wydatkowana kwota
1	2012	18	364.456
2	2013	25	420.621
3	2014	23	493.103
4	2015	25	482.289
5	2016	26	604.732
6	2017	31	722.107

2. W rozdziale **85295 pozostała działalność** wydatkowano kwotę **203.214 zł na realizację programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" oraz na realizację programu prac społecznie użytecznych.**

• **Pomoc państwa w zakresie dożywiania**

Dożywianie dzieci i zapewnienie jednego gorącego posiłku dziennie osobom tego pozbawionym jest zadaniem własnym obowiązkowym gminy. Adresatami są dzieci od 0-7 roku życia, uczniowie szkół podstawowych,, ponadgimnazjalnych oraz osoby dorosłe w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności samotne, starsze, chore, niepełnosprawne, jeżeli ich dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Na realizację programu " Pomoc państwa w zakresie dożywiania" wydatkowano w 2017 roku kwotę 168.640 zł. Zadanie to było dofinansowane z budżetu wojewody w kwocie **95.500 zł**, kwota **73.140 zł** pochodziła z budżetu gminy. Dożywianiem objęte były dzieci, młodzież, osoby starsze, chore, samotne, niepełnosprawne nie mające warunków do sporządzenia posiłku.

Posiłek – świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Posiłek	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Posiłek ogółem w tym:	164	22.653	168.640
Dzieci	129	15.638	102.245
Dorośli	35	7.015	66.395

Średni koszt posiłku dla dzieci w 2017 r. wyniósł 7.50, w tym dla osoby dorosłej 9.50 zł. Finansowanie całości zadania „dożywianie” odbywało się zgodnie z porozumieniem gminy i wojewody 60% na 40% ze strony gminy.

• **Prace społecznie użyteczne**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Świdnicy na mocy Porozumienia z dnia 23.04.2009 roku w sprawie nawiązania partnerstwa zadaniowego, które dotyczy współpracy na rzecz rozwoju i upowszechniania form aktywnej integracji oraz pracy socjalnej na terenie Gminy Świdnica. Celem Porozumienia jest współpraca na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych, poszukujących pracy lub nie pozostających w

zatrudnieniu, będących w wieku aktywności zawodowej i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne stanowią istotny element aktywnych form pomocy na rzecz osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, które nie uzyskują zasiłku dla bezrobotnych oraz korzystają ze świadczeń z pomocy społecznej. W 2017 roku prace społecznie użytecznie organizowane były w naszej gminie po raz jedenasty. Podstawą prawną do ich zorganizowania jest rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych. W roku 2017 podmiotem, w którym organizowane były prace społecznie użyteczne był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, miejscem wykonywania prac społecznie użytecznych był teren Gminy Świdnica.

Gmina Świdnica podpisała w dniu 17 lutego 2017 roku z PUP Świdnica Porozumienie Nr CzR.IRP.6015-7/17 w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych w okresie od 01.03.2017 roku do 30.11.2017 roku. Liczba skierowanych osób bezrobotnych wyniosła 30 a miejscowości, w których wykonywane były prace społecznie użyteczne to: Bojanice, Bystrzyca Dolna, Bystrzyca Górna, Burkatów, Gogołów, Grodziszczce, Jagodnik, Jakubów, Komorów, Krzczonów, Krzyżowa, Lutomia Dolna, Lutomia Górna, Makowice, Miłochów, Mokrzeszów, Niegoszów, Pogorzała, Pszenno, Słotwina, Wieruszów, Wilków, Witoszów Górny, Witoszów Dolny, Sulisławice.

Od kilku lat program prac społecznie użyteczne cieszy się dużym powodzeniem wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej. Wprawdzie dla niektórych jest on jednym ze sposobów na przeżycie, ale to także okres pozwalający złagodzić w części czas oczekiwania na własne świadczenia emerytalno-rentowe. Należy go nadal realizować, ponieważ w naszej gminie jest bardzo skuteczny i przynosi wymierne efekty.

Wymiernym efektem prac społecznie użytecznych jest zmiana wyglądu naszych miejscowości. To ogromna zasługa naszych sołtysów, którzy nadzorują pracujących w pracach społecznie użytecznych. Dziesiąty już rok realizacji programu prac społecznie użytecznych pozwolił wspólnie wypracować metody aktywizacji klientów ops-u, a kolejne lata na pewno je jeszcze udoskonalą. W powiecie świdnickim jesteśmy jedyną gminą, która typuje do tego programu tak dużą liczbę osób.

Łącznie na prace społecznie użytecznie wydatkowano w 2017 r. **87.480 zł**, gmina wkład własny wniosła w kwocie **34.574 zł**.

Bezrobotni przepracowali na rzecz gminy **10.800** godzin. Stawka za jedną godzinę pracy wynosiła 8.10zł, wymiar czasu pracy miesięcznie wynosił 40 godzin. Osoby bezrobotne otrzymywały wynagrodzenie w wysokości - 324 zł netto m-nie.

3. Usługi opiekuńcze.

Zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w środowisku. Obejmują one pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną zalecaną przez lekarza oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem. Usługi opiekuńcze są zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W rozdziale **85228 usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze** wydatkowano kwotę **626.657 zł** dla 53 osób. Pomoc w tej formie służyła temu, aby jak najdłużej utrzymać te osoby w ich dotychczasowym środowisku zamieszkania, ponieważ do pomocy instytucjonalnej podchodzą z niechęcią. Tę formę pomocy realizowano w formie umów zleceń z najbliższymi sąsiadami, którym ufają osoby wymagające pomocy.

W poniższej tabeli zobrazowano wydatki na usługi opiekuńcze za lata 2012-2017.

Wydatki gminy na usługi opiekuńcze w latach 2012-2017

Lp.	Lata	Ilość osób	Wydatki
1	2012	47	438.590
2	2013	39	390.398
3	2014	33	372.596
4	2015	33	482.289
5	2016	41	604.732
6	2017	53	626.657

4. W ramach **rozdziału 85213** realizowane były wydatki na opłacanie składki zdrowotnej za osoby otrzymujące zasiłki stałe i nie mogące ubezpieczyć się z innych źródeł. Jest to zadanie własne gminy, na które otrzymujemy dotację. Wydatkowana kwota wyniosła **28.529,58** (środki z budżety wojewody jako dof. zadań własnych gminy wyniosły 28.502 zł).

5. W ramach **rozdziału 85214** realizowane były zasiłki okresowe, zasiłki celowe, zasiłki celowe specjalne, zasiłki stałe. Ogółem wydatki w tym rozdziale wyniosły : **706.734 zł.**

- **Zasiłek okresowy** przyznawany jest zgodnie z art. 38 ustawy o pomocy społecznej w szczególności ze względu na bezrobocie, długotrwałą chorobę , niepełnosprawność, braku możliwości otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego (wówczas świadczenie to podlega zwrotowi). Jest to zadanie dofinansowywane z budżetu wojewody. W roku 2017 na tę formę pomocy wydatkowano kwotę **144.874 zł**, w tym z budżetu wojewody **133.900 zł**, z budżetu gminy **10.974 zł**. Z pomocy w tej formie skorzystało 149 rodzin (364 osób w tych rodzinach), świadczeń wypłacono 400.

Wydatki na zasiłki okresowe w 2017

Zasiłki okresowe w 2017 roku	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Zasiłki okresowe – ogółem, z tego:	149	364	400	144.874
- środki własne				10.974
- dotacja				133.900
w tym przyznane z powodu:				
bezrobocia	102	224	276	97.310
długotrwałej choroby	33	78	58	18.214
niepełnosprawności	11	23	24	8.568
inny powód	23	81	42	20.782

- **Zasiłek celowy** przyznawany jest zgodnie z art. 39 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej w szczególności na: pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobne remonty, naprawy w mieszkaniu, koszty pogrzebu, udzielenie schronienia, zaspokojenie bieżących potrzeb w związku opuszczeniem zakładu karnego, na częściowe pokrycie wydatków powstałych wskutek zdarzenia losowego.

Wydatki na zasiłki celowe i w naturze w 2017

Lp.	Rodzaj świadczenia/pomocy	Ilość osób/rodzin	Średnia wysokość świadczenia	Wydatkowana kwota
1	Schronienie od I-XII	14	28	61.365
2	Zdarzenia losowe	4	5.000	20.000
3	Zasiłki celowe i w naturze ogółem	266	786	209.168
	w tym:			
	zasiłki celowe specjalne	67	220	25.745
4	Sprawienie pogrzebu	0	0	0
5	Wkład własny w projekcie "Aktywnie w Gminie Świdnica"	22	200	9.200
6	Dofinansowanie do zasiłków okresowych	X	X	10.974
7	Dofinansowanie do zasiłków stałych	X	529	2.709

- Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany **specjalny zasiłek celowy**. Głównym powodem przyznania tej formy pomocy była długotrwała choroba /porażenie mózgowe, padaczka, cukrzyca, choroby nowotworowe dzieci, brak uprawnień do świadczeń drugiego członka rodziny, nagłe wypadki związane z pogorszeniem stanu zdrowia, utratą prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. U niektórych rodzin ustawowe kryterium dochodowe przekroczone było o niewielką kwotę. Dotyczyło to również osób, które pobierają świadczenia z KRUS, ponieważ te świadczenia są najniższe.
- Na zasiłki stałe** wydatkowano w 2017 roku kwotę **332.847 zł** (w tym 2.709 zł z budżetu gminy), ilość rodzin- 70, ilość świadczeń- 678, średnia wysokość świadczenia ok. 491 zł. Zasiłek stały jest świadczeniem przysługującym osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe i stanowi dochód bądź uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego. Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30,00 zł miesięcznie i wyższa niż 604,00 zł miesięcznie.

Wydatki na zasiłki stałe w 2017

Zasiłki stałe w 2017 roku	Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Zasiłki stałe ogółem:	70	678	332.847
z tego:			2.709
- środki własne			330.138
- dotacja			
w tym przyznane dla osoby:			
samotnie gospodarującej	51	518	270.067
pozostającej w rodzinie	19	160	62.780

IV. Zadania zlecone gminie

1. Wśród świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej wymienione jest świadczenie pieniężne wypłacane **opiekunowi prawnemu ustanowionemu przez sąd**. Z tej formy wsparcia w 2017 r. skorzystała 2 osoby na łączną kwotę 6.900 zł, która sfinansowana była w całości z budżetu państwa.

2. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze

Świadczenia rodzinne realizowane są przez gminy od maja 2004 roku. Ustawa była wielokrotnie zmieniana, wprowadzając zmiany na korzyść i niekorzyść świadczeniobiorców. System świadczeń rodzinnych jest systemem poza ubezpieczeniowym, zorganizowanym na zasadzie zaopatrzeniowej, finansowanym z budżetu państwa. Świadczenia rodzinne są udzielane na okresy zasiłkowe, które trwają od 1 listopada jednego roku do 31 października roku następnego. Ustawa o świadczeniach rodzinnych wprowadziła następujące rodzaje świadczeń:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy,
- jednorazową zapomogę z tyt. urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Obok posiadania dziecka na utrzymaniu, głównym kryterium uprawniającym do **świadczeń rodzinnych** jest przeciętny miesięczny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie z roku kalendarzowego poprzedzającego okres zasiłkowy. Kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych w 2017 roku – dotyczy dochodu netto, tj. po odliczeniu podatku i składek na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne wynosiło odpowiednio: 674,00 zł i 764,00 zł, jeśli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne. Określone w ustawie kryterium dochodowe powinny spełniać rodziny ubiegające się o zasiłek rodzinny oraz dodatki do niego. Kryterium dochodowe obowiązuje również przy ustalaniu prawa

do specjalnego zasiłku opiekuńczego (764 zł), a także jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka (1922zł). Pozostałe świadczenia są niezależne od wysokości dochodu rodziny. W sytuacji gdy rodzina przekracza ustawowe kryterium istnieje możliwość przyznania tych świadczeń z zastosowaniem tzw. mechanizmu „złotówka za złotówkę”. Dla przykładu - jeśli rodzina przekracza kryterium o 380 zł, a uprawniona jest do zasiłku i dodatków w wysokości 400 zł, to od 400 odejmujemy 380 i oznacza to, że tej rodzinie należy się 20 zł miesięcznie. Gdyby ta różnica wynosiła 19 zł, rodzina już by nie otrzymała tego świadczenia, dlatego, że minimalna kwota do wypłaty, to właśnie 20,00 zł. Obowiązuje zasada, że osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi do łóżenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W sytuacji osób samotnie wychowujących dzieci, oznacza to konieczność zasądzenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego z rodziców. Zasiłek rodzinny przyznawany jest w zależności od wieku dziecka pozostającego na utrzymaniu osoby uprawnionej i wynosi - 95,00 zł. na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia, 124,00 zł. na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia i 135,00 zł na dziecko powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia. Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu: • urodzenia dziecka (1 000,00 zł. na dziecko; jest to świadczenie jednorazowe); • opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400,00 zł. miesięcznie), • samotnego wychowywania dziecka (193,00 zł. miesięcznie na dziecko a na dziecko niepełnosprawne o 80 zł więcej). W rodzinie mogą być wypłacone nie więcej jednak niż dwa dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka - 386,00zł); • dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (95,00 zł. miesięcznie na trzecie i na następne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego); • kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (od 1.11.2016r.- 90,00 zł miesięcznie na dziecko w wieku do 5 lat, 110,00 zł. - na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia); • rozpoczęcia roku szkolnego (100,00 zł. jednorazowo – na każde dziecko rozpoczynające naukę w szkole lub na dziecko rozpoczynające roczne przygotowanie przedszkolne); • podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania (113,00 zł miesięcznie na zamieszkanie w internacie lub 69,00 zł. miesięcznie na dojazd do szkoły - wypłacany przez 10 miesięcy w roku). Aby skorzystać z dodatków należy mieć prawo do zasiłku rodzinnego. Prawo do poszczególnych dodatków ustalane jest po spełnieniu warunków w ustawie.

Poza zasiłkami rodzinnymi i przysługującymi do nich dodatkami, w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych realizowane są trzy rodzaje **świadczeń opiekuńczych**:

- **zasiłek pielęgnacyjny** (153,00 zł. miesięcznie) - świadczenie przysługuje niezależnie od dochodu rodziny i osoby, dlatego przyznawane jest nie na okres zasiłkowy, lecz na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Przeznaczone jest dla niepełnosprawnych dzieci i niepełnosprawnych osób dorosłych oraz dla osób, które ukończyły 75 lat. Do zasiłku pielęgnacyjnego nie mają prawa osoby, które nabyły uprawnienie do dodatku pielęgnacyjnego wypłacanego przy emeryturze lub rencie z FUS;

- **świadczenie pielęgnacyjne** (1406,00 zł miesięcznie) przyznawane jest osobom, które rezygnują bądź nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zawodowej, by opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny wymagającym szczególnej opieki, na których ciąży obowiązek alimentacyjny. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18-go roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej jednak nie później niż do 25 roku życia;

- **specjalny zasiłek opiekuńczy** (520zł miesięcznie) przysługuje osobie, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego zależne jest od dochodu rodziny sprawującej opiekę (764,00 zł) oraz rodziny osoby wymagającej opieki w rodzinie (niezbędne jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, a po sześciu miesiącach jego aktualizacja).

ZASIŁEK DLA OPIEKUNA Celem realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 roku, Sejm w dniu 4 kwietnia 2014 roku przyjął ustawę o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Ustawa weszła w życie 15 maja 2014 roku i na jej podstawie osoby, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, mogły (do 15 września 2014r.) ubiegać się o przyznanie zasiłku dla opiekuna. Wysokość zasiłku dla opiekuna wynosi 520 zł miesięcznie. Wypłata zasiłku następuje po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, który aktualizowany jest co 6 miesięcy. Jednocześnie Ośrodek opłaca składki emerytalno- rentowe i zdrowotne od świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna. Składki opłacane są za opiekunów od podstawy wysokości świadczenia - do ZUS lub składka miesięczna 89,00 zł - do KRUS. Do katalogu świadczeń rodzinnych zaliczana jest też jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, wypłacana w wysokości 1 000,00zł jednorazowo, uzależniona od kryterium

dochodowego (1922,00 zł na osobę) oraz zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego opiekę lekarską minimum od 10 tygodnia ciąży.

Zupełnie nowym świadczeniem w grupie świadczeń rodzinnych było **świadczenie rodzicielskie**, które wprowadzone zostało od 1 stycznia 2016 roku. Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko i nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Wypłata świadczenia nie jest uzależniona od kryterium dochodowego. Wysokość świadczenia rodzicielskiego wynosi 1000 zł miesięcznie i przysługuje przez okres 52 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka, 65 tygodni -2 dzieci.

Cały proces ubiegania się o świadczenia obok tradycyjnej drogi "papierowej", może być od stycznia 2016r. realizowany drogą elektroniczną. Za pośrednictwem systemów teleinformatycznych: ePUAP oraz emp@tia udostępniono możliwość składania wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o Kartę Dużych Rodzin oraz niezbędnych dokumentów jakie powinny zostać dołączone do wniosku (chodzi o takie, których obieg możliwy jest w postaci elektronicznej, a których uwierzytelnienie możliwe jest na poziomie osoby wysyłającej). Ośrodek samodzielnie pozyskuje od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych m.in. informacje o: dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz o zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Ośrodek na bieżąco monitoruje także sytuacje klientów i członków ich rodzin, którzy podejmują zatrudnienie poza granicami kraju. Przepisy o koordynacji zabezpieczenia społecznego, zgodnie z którymi w głównej mierze ośrodek współpracował w 2017 roku z Marszałkiem Województwa w tym zakresie, pozwalają naszym obywatelom korzystać ze świadczeń rodzinnych za granicą, jednak w ścisłej zależności i współpracy z jednostką pomocy społecznej z terenu miejsca zamieszkania w kraju.

Wydatki na świadczenia rodzinne w 2017 roku

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Liczba uprawnionych	Kwota świadczeń
Zasiłek rodzinny	10032	558	1.137.441,91
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	44	43	43.011,39
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	210	30	81.991,74
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka	430	39	80.673,67
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	69	9	6.235,46
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	773	72	83.230,55
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1014	370	55.610,47
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu pokrycia wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	42	7	4.746,00 zł
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	1209	147	79.854,45
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1470	112	135.768,00
Świadczenie rodzicielskie	466	63	425.047,00
Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności	3671	322	559.827,00

Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 roku życia	76	7	11.628,00
Świadczenie pielęgnacyjne	877	78	1.227.647,90
Składka na ubezpieczenie społeczne opłacana za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	594	60	228.899,09
Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	711	65	88.375,14
Specjalny zasiłek opiekuńczy	111	11	57.269,40
Składka na ubezpieczenie społeczne opłacana za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	56	6	8.013,60
Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	94	10	4.399,20
Zasiłek dla opiekuna	72	6	37.440,00
Składka na ubezpieczenie społeczne opłacana za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna	57	5	8.156,70
Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna	72	6	3.369,60
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	131	125	131.000,00
Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka – Ustawa "Za życiem"	1	1	4.000,00
Utrzymanie+poходne i materiały biurowe	x	x	165.234
RAZEM:	x	x	4.327.651

Od 1 stycznia 2017 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin został wprowadzony Program „Za życiem”. Jest to kompleksowa oferta wsparcia dla rodzin wychowujących niepełnosprawne dzieci. W ramach Programu przewidziano dodatkowe jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł. Przysługuje ono rodzinie w przypadku narodzin dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub chorobą zagrażającą jego życiu. Świadczenie przysługuje niezależnie od wysokości dochodu osiąganego przez członka rodziny. Wniosek o wypłatę świadczenia należy złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Ponadto podstawowym warunkiem jest posiadanie zaświadczenia lekarskiego, potwierdzającego ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zaświadczenie takie powinno być wystawione przez lekarza z którym Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej, albo lekarza, który jest zatrudniony lub wykonuje zawód w przychodni, z którą NFZ zawarł umowę o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Podobnie jak w przypadku jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (tzw. becikowego) jednorazowe świadczenie przysługuje w sytuacji, gdy matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu. Fakt ten należy potwierdzić odpowiednim zaświadczeniem lekarskim wystawionym przez położną. Z wnioskiem o jednorazowe świadczenie mogą występować: matka, ojciec, opiekun prawny albo opiekun faktyczny (czyli osoba faktycznie zajmująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka) będący świadczeniobiorcą świadczeń opieki zdrowotnej lub osobą uprawnioną do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W 2017 roku zostało w naszym ośrodku wypłacone jedno takie świadczenie.

3. Świadczenie wychowawcze

Od 1 kwietnia 2016r. Ośrodek realizuje ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Program „Rodzina 500 plus” to szerokie i uniwersalne wsparcie dla polskich rodzin, którego celem jest pomoc w wychowaniu dzieci oraz odwrócenie negatywnego trendu demograficznego w Polsce. Program ten zakłada wypłatę nieopodatkowanego świadczenia wychowawczego w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w wieku do 18 roku

życia. Świadczenie wychowawcze na drugie i kolejne dziecko w rodzinie wypłacane jest niezależnie od dochodu uzyskiwanego przez członków rodziny. Rodziny o niskich dochodach (do kwoty 800 zł na osobę w rodzinie lub 1200 zł na osobę w rodzinie, w której wychowywane jest niepełnosprawne dziecko) otrzymują wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. W przypadku gdy dziecko objęte jest opieką naprzemienną (ustaloną orzeczeniem sądu) świadczenie wychowawcze dzieli się pomiędzy rodziców dziecka proporcjonalnie do liczby dni kalendarzowych przez które rodzic sprawuje opiekę naprzemienną. Świadczenie wychowawcze jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Wypłaty świadczenia wychowawczego i koszty jego obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Świadczenie wychowawcze nie jest liczone do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z innych systemów wsparcia. Wsparcie jest przyznawane na wniosek. Prawo do świadczenia wychowawczego 500+ jest ustalane na okres od 1 października danego roku do 30 września kolejnego roku.

Wydatki na świadczenia wychowawcze w 2017 roku

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Liczba uprawnionych	Kwota świadczeń
Świadczenie wychowawcze bez świadczenia na pierwsze dziecko	13258	1033	6.605.454,50
Świadczenie wychowawcze ze świadczeniem na pierwsze dziecko z powodu niskich dochodów	6670	736	3.319.563,90
Świadczenie wychowawcze ze świadczeniem na pierwsze dziecko z powodu niepełnosprawności	453	65	225.344,10

4. Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego

Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725,00 zł, Świadczenia alimentacyjne przysługują osobom uprawnionym, które mają zasądzone alimenty od osoby zobowiązanej, a egzekucja tych alimentów jest bezskuteczna. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku Ośrodek wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla 62 rodzin, w których wypłacono świadczenia dla 92 osób na ogólną kwotę 460.678 zł. Zgodnie z art. 27 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, dłużnik alimentacyjny zobowiązany jest do zwrotu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami. Dłużnicy alimentacyjni zwrócili w 2017 roku kwotę 111.232,91 zł., z tego na dochody budżetu państwa przekazano kwotę 80.579,94 zł. pozostała kwota 30.652,97 zł przekazana została na dochody własne organu właściwego wierzyciela- czyli Gminy Świdnica. Wypłata świadczeń alimentacyjnych niesie ze sobą bardzo rozległe postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy prowadzi postępowanie ogółem wobec 25 dłużników, przy czym ogólnie dłużników mamy 169, jednak postępowanie mamy prawo prowadzić tylko wobec dłużników, gdzie w sprawie wypłacane są obecnie świadczenia alimentacyjne.

Wydatki na świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego w 2017 roku

Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego	463.403
Liczba świadczeń	1273
Liczba rodzin	62
Liczba uprawnionych	92
Kwota zwrócona przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z FA	111.232,91
Kwota odzyskanych nienależnie pobranych świadczeń z FA	2.529

V. Pozostała działalność

1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne

- **Dodatek mieszkaniowy** jest formą pomocy dla rodzin, osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dodatki mieszkaniowe przyznawane są na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych. Wypłata dodatków jest zadaniem gminy

realizowanym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Pomoc w postaci dodatku ma na celu zmniejszenie wysokich kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, ponoszonych przez osoby i rodziny o najniższych dochodach. W roku 2017 na pomoc w postaci dodatków wykorzystano kwotę 46.555 zł.

- Ustawa z dnia 26 lipca 2013r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013r. poz. 984) wprowadziła od 01 stycznia 2014r. prawo do zryczałtowanego **dodatku energetycznego**. Ustawa ta wprowadziła nową definicję – odbiorca wrażliwy energii elektrycznej. Zgodnie z przyjętym zapisem w Prawie energetycznym w art. 3 pkt. 13c – jest to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej. Aby otrzymać dodatek energetyczny należy: - posiadać ustalone prawo do dodatku mieszkaniowego, - złożyć wniosek o dodatek energetyczny z załączoną umową sprzedaży energii elektrycznej, której stroną jest osoba pobierająca dodatek mieszkaniowy, - zamieszkiwać w miejscu dostarczania energii elektrycznej. Na wypłatę dodatków energetycznych w roku 2017 wykorzystano kwotę 47 zł.

Wydatki na dodatki mieszkaniowe i energetyczne w 2017 roku

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw domowych	Kwota świadczeń
Dodatki mieszkaniowe	44	46.555
Dodatki energetyczne	1	47

Z roku na rok obserwuje się spadek ilości osób korzystających z dodatków mieszkaniowych. Jednym z powodów spadku wydatków na wypłatę dodatków mieszkaniowych jest brak nawyku korzystania z tej formy pomocy, jeszcze innym ukrywanie dużych zaległości czynszowych. W myśl przepisów jednak mając zadłużenie można ubiegać się o dodatek mieszkaniowy. Warunkiem jest zapłata ostatniej bieżącej raty i wniosek można złożyć. W roku 2017 ośrodek realizował pomoc w postaci zapłaty za bieżącą ratę czynszu i w ten sposób osoby mogły korzystać z dodatku mieszkaniowego.

2. Profilaktyka, rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii

Nie od dziś wiadomo, że nadużywanie alkoholu i środków odurzających jest w Polsce jednym z najważniejszych problemów społecznych. Z roku na rok wzrasta spożycie alkoholu, narkotyków i środków odurzających wśród młodzieży, obniża się wiek inicjacji alkoholowej, na tle alkoholizmu i narkomanii rodzą się patologie społeczne, takie jak m.in. przemoc w rodzinie. Rodzi to konieczność podejmowania działań związanych z profilaktyką i przeciwdziałaniem.

Spośród różnych kwestii społecznych te związane z problematyką wynikającą z nadużywania alkoholu, stosowania środków uzależniających i psychoaktywnych oraz stosowania przemocy należą do jednych z trudniejszych do rozwiązania a ich koszty społeczne i ekonomiczne ponoszą nie tylko osoby uzależnione, ale i całe społeczeństwo.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków i środków odurzających oraz przeciwdziałaniem przemocy należą do zadań własnych gminy. Zadanie to realizowane jest poprzez uchwalany corocznie program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Źródłem pozyskiwania środków finansowych na realizację wskazanych zadań własnych jest dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych. Środki pochodzące z tych opłat są ściśle powiązane z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Podstawą prawną tych działań, a co za tym idzie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii są:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U.z 2015 r. poz. 1286) oraz
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. z 2017, poz. 783 z późn.zm.).

Zgodnie z treścią tych ustaw samorządy uzyskały kompetencję do podjęcia działań w tych zakresach.

Gmina może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do społeczności, a w szczególności:

- 1) zapobiegać negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i środków psychoaktywnych i usuwać je poprzez zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- 2) udzielać rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomania pomocy indywidualnej z zakresu psychologii i pomocy prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzić działalność informacyjno - edukacyjną oraz wychowawczą w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- 4) wspomagać działalność organizacji pozarządowych realizujących zadania związane z profilaktyką uzależnień,
- 5) podejmować interwencję w związku z naruszeniem przepisów oraz występować przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Partnerami samorządu gminy w realizacji przedsięwzięć jest: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych w Świdnicy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Sądy, Placówki Oświatowe, Punkt Konsultacyjny ds Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Mieszkańców Gminy Świdnica, Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także osoby fizyczne zainteresowane problematyką przeciwdziałania alkoholizmowi.

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na szczeblu gminy odgrywają gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych. Gminna komisja jest powoływana w każdej gminie i zgodnie z intencją ustawodawcy ma stanowić interdyscyplinarny zespół ekspertów w sprawach związanych z alkoholem. W skład gminnej komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 41 ust. 4 cytowanej ustawy).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana została Zarządzeniem nr 11/2007 Wójta Gminy Świdnica z dnia 18 stycznia 2007 roku.

Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji (posiedzeniach w siedzibie urzędu i posiedzeniach wyjazdowych) w wysokości: przewodniczący -231,00 zł brutto za posiedzenie, sekretarz -140,00 zł brutto za posiedzenie, członek -123,00 zł brutto za posiedzenie. Wynagrodzenie za pracę w komisji wypłacane jest w oparciu o Zarządzenie Wójta Gminy Świdnica w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz na podstawie listy obecności. W 2017 r. do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 19 wniosków o leczenie osób uzależnionych, 9 osób zobowiązało się podjąć terapię dobrowolnie. Do Sądu skierowano 8 wniosków o leczenie.

Komisja zaopiniowała pozytywnie 18 postanowień o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, odbyła 20 posiedzeń, w tym 2 nieodpłatne Konsultant ds. rozwiązywania problemów alkoholowych mieszkańców gminy przyjął 70 osób z problemem alkoholowym, a także 54 osoby współuzależnione.

Programy realizowane w roku kalendarzowym 2017

W ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, zadaniem gminy jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia powszechnie dostępnych usług. Ich przygotowanie, poprawa jakości wymaga różnych przedsięwzięć, realizowanych na podstawie programów gminnych, które ustalają zgodnie ze swoimi kompetencjami organy gminy (wójt, rada).

- **„Zimowisko w posiadłościach lubachowskich”**

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminnym Zespołem Oświaty oraz Szkolnym Schroniskiem Młodzieżowym w Lubachowie zorganizowała wypoczynek zimowy w czasie ferii zimowych dla **30 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z grup podwyższonego ryzyka**. Beneficjentami projektu „Aktywni – Asertywni” okazali się uczniowie klas I-VI z rodzin z tzw. trudnościami ze Szkoły Podstawowej w Pszennie. Uczestnicy wyłonienie zostali ze społeczności szkolnej przez wychowawców klas oraz pedagoga szkolnego. Celem projektu było kreowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia, wskazanie różnorodnych form spędzania wolnego czasu oraz promowanie właściwych postaw wobec rówieśników, ze szczególnym zaakcentowaniem kształtowania właściwych postaw wobec zagrożeń, m.in. alkoholizmu, narkomanii czy niktynizmu.

- **„AsertywNIE używkom”**

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy przy współpracy z Gminnym Zespołem Oświaty, Szkolnym Schroniskiem Młodzieżowym w Lubachowie, Szkołami Podstawowymi z Bystrzycy Górnej, Lutomi Dolnej, Grodziszczka, Pszenna, Witoszowa Dolnego oraz Mokrzeszowa oraz przy wsparciu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej ze Świdnicy i Komendy Powiatowej Policji ze Świdnicy zrealizowała w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Lubachowie IV edycję programu „AsertywNIE używkom”. Wspomniany program był połączony z zajęciami lekcyjnymi realizowanymi w formule tzw. „zielonej szkoły”, wzbogaconymi elementami edukacji prozdrowotnej zgodnie z priorytetami oświatowymi Gminy Świdnica na rok 2016/2017. W programie wzięło udział 211 dzieci klas II z sześciu szkół podstawowych z terenu Gminy Świdnica. Program zrealizowany został w pięciu turnusach. Dla dzieci był to bardzo intensywnie spędzony czas. Codziennie do południa zasiadały do zajęć lekcyjnych, a zaraz po nich odbywały się zajęcia warsztatowe z pierwszej pomocy przedmedycznej, z profilaktyki zdrowotnej, zajęcia kulinarne, muzyczne, taneczne i socjoterapeutyczne. Pomimo tak napiętego harmonogramu dzieciom zabezpieczono także czas na spacer i wspólne zabawy oraz wieczorne pogaduchy do poduchy. Wiosenny czas sprzyjał turniejom sportowym i zabawom na świeżym powietrzu. Zwieńczeniem każdego z turnusów był występ muzyczny – teatralny dzieci przygotowany dla zaproszonych gości oraz rodziców. „AsertywNIE używkom” to IV edycja programu cieszącego się coraz większym zainteresowaniem uczestników i opiekunów.

Wypoczynek letni

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii został zorganizowany i sfinansowany wypoczynek letni dzieci, młodzieży oraz seniorów z terenu Gminy Świdnica.

- **„Bądź Swym Przyjacielem”**

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Szkolnym Schroniskiem Młodzieżowym Lubachowie zorganizowała oraz sfinansowała koszty pobytu 43 uzależnionych i współuzależnionych osób w wieku 60+ z terenu Gminy Świdnica. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Lubachowie gościło wspomnianych mieszkańców naszej gminy. Wypoczynek zorganizowany został w ramach projektu „Bądź Swym Przyjacielem” w terminie **od 24.06.2017 r. do dnia 30.06.2017 r.** W programie udział wzięli seniorzy z **15 sołectw** z terenu Gminy Świdnica, tj. z: Gogołowa, Lubachowa, Pankowa, Bojanic, Burkatowa, Krzczonowa, Słotwiny, Krzyżowej, Pszenna, Lutomi Dolnej, Lutomi Górnej, Grodziszczka, Opoczki, Komorowa oraz Bystrzycy Górnej. Pobyt rozpoczął się uczestnictwem w Gminnym Festynie Rodzinnym, który odbył się 24 czerwca w Burkatowie. Kolejnego dnia, w ramach wycieczki do Świdnicy, uczestnicy zwiedzili Kościół Pokoju oraz Wieżę Ratuszową. Dla uczestników został przygotowany program zawierający ponad 80 godzin zajęć o różnorodnej tematyce. Każdego dnia odbywały się warsztaty socjoterapeutyczne umożliwiające nie tylko zdobycie wiedzy w temacie uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu oraz przeciwdziałania przemocy, ale przede wszystkim nabycie praktycznych umiejętności radzenia sobie z przeżywanymi trudnymi sytuacjami, uczuciami czy też potrzebami. W sposób kompetentny wzmacniano zarówno motywację uczestników do wprowadzania pozytywnych i pożądaných zmian w swym codziennym życiu, jak i poczucie własnej wartości, aby chronić przed wykluczeniem społecznym. Praca z uczestnikami odbywała się poprzez rozmowę, aktywne słuchanie, psychozabawę, psychodramę i relaksację, aktywny wypoczynek i naukę zdrowego stylu życia. Wspólnie spędzony czas sprzyjał wzajemnemu poznaniu siebie i swych potrzeb, dzieleniu się wiedzą i doświadczeniem oraz budowaniu więzi pomiędzy uczestnikami. Wypełniony był radością. Wspomniany program terapeutyczny z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych był już czwartą edycją projektu cieszącego się wielkim uznaniem i zainteresowaniem uczestniczących w nim osób.

- **Obóz Niesulice**

Wzorem lat ubiegłych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy zorganizował bezpłatnie również wypoczynek wakacyjny dla 27 dzieci w wieku od 10 do 16 lat z rodzin dysfunkcyjnych z grup podwyższonego ryzyka z terenu Gminy Świdnica. Dzieci odpoczywały w okresie **od 28.07.2017 r. do 11.08.2017 r.** pod namiotami w Niesulicach nad jeziorem Niesłysz na Pojezierzu Lubuskim w Bazie Obozowej ZHP Świdnica. Obóz rekreacyjny, z elementami żeglarstwa i jazdy konnej, przygotowano pod hasłem „STREFA PRZYGODY” i wzbogacono go programem profilaktyki zdrowotnej, a dzieci czekało wiele atrakcji takich jak: festiwale

piosenki, wędrowki, imprezy na orientację, olimpiada sportowa, konkursy plastyczne, ogniska, dyskoteki, wyścig kajaków itp. Duże doświadczenie organizatorów oraz dobrze wykwalifikowana i kreatywna kadra okazały się kolejny raz gwarantem pomyślnego wakacyjnego pobytu dzieci.

- **Półkolonia Świdnica „Miasto Dzieci”**

Świdnica „Miasto Dzieci” – to, wzorowany na świecie ludzi dorosłych, świat dla dzieci, gdzie przez naśladowanie uczestnicy uczą się, w formie zabawy, pracy, zarabiania pieniędzy oraz podejmowania decyzji. Organizatorzy projektu postawili sobie jako cel zapewnienie dzieciom atrakcyjnej formy spędzenia wakacyjnego czasu oraz wskazanie im wielu możliwości zatrudnienia i odnalezienia zajęć, które interesują, pasjonują, angażują. Udział w Półkolonii Świdnica „Miasto Dzieci” wzięło ponad 1000 uczestników, w tym 90 dzieci z terenu Gminy Świdnica. Dzieci przebywały bezpłatnie na zabezpieczonym terenie Świdnickiego Ośrodka Sportu w terminach: I Turnus: **08-11 sierpnia 2017 r.** II Turnus: **14-18 sierpnia 2017 r.** Świdnica „Miasto Dzieci” - to program, który wychodzi naprzeciw oczekiwaniom młodych ludzi. To realizacja dziecięcych marzeń i próba wcielenia ich w życie, to szansa na uwierzenie w siebie i udowodnienie, że wszystko jest możliwe dla tego, który chce. To projekt, który poprzez zabawę wychowuje, uczy pracy w zespole, szacunku dla pieniędzy i wykonywanych zadań, ale także wpływa na rozwój pozytywnych cech charakteru, takich jak tolerancja, poczucie odpowiedzialności za siebie i innych, życzliwość, działanie na rzecz drugiego człowieka, uczciwość. Po raz pierwszy w „Mieście Dzieci” wśród atrakcji znalazła się ścianka wspinaczkowa i paintball. Po zakończeniu pracy „pracownicy” otrzymywali wynagrodzenie wypłacane w specjalnej walucie-tauron, którą mogli wydać w Sklepiku Marzeń.

- **Kolonie letnie w Pustkowie**

Kuratorium Oświaty we Wrocławiu sfinansowało kolonie letnie dla 33 dzieci i młodzieży z terenu Gminy Świdnica w nadmorskiej miejscowości Pustkowo gm. Rewal w Ośrodku Wczasowo-Kolonijnym „Magda”. Wypoczynek został zorganizowany w okresie **od 02.08.2017r. do 15.08.2017r.** udział wzięły dzieci, które do dnia rozpoczęcia turnusu ukończyły 7, ale nie ukończyły 16 roku życia. Pierwszeństwo w korzystaniu z formy wypoczynku letniego miały dzieci z rodzin spełniających stosowne kryterium dochodowe kwalifikujące do zasiłku rodzinnego oraz dzieci z zaburzeniami somatycznymi. W drodze postępowania przetargowego przeprowadzonego przez Kuratorium Oświaty we Wrocławiu organizatorem kolonii było **Biuro Podróży KON TIKI** Łabaz i Grochantz.

- **Kolonie letnie w Międzywodziu** Kuratorium Oświaty we Wrocławiu sfinansowało kolonie letnie dla 21 dzieci i młodzieży z terenu Gminy Świdnica w nadmorskiej miejscowości Międzywodzie gm. Dziwnów w Ośrodku Wypoczynkowo-Kolonijnym „Bursztyn”. Wypoczynek został zorganizowany w okresie **od 18.08.2017r. do 31.08.2017r.** udział wzięły dzieci, które do dnia rozpoczęcia turnusu ukończyły 7 rok życia, a nie ukończyły 16. Pierwszeństwo w korzystaniu z formy wypoczynku letniego miały dzieci z rodzin, spełniających kryterium dochodowe kwalifikujące do zasiłku rodzinnego oraz dzieci z zaburzeniami somatycznymi. W drodze postępowania przetargowego przeprowadzonego przez Kuratorium Oświaty we Wrocławiu organizatorem kolonii było **Biuro Podróży KON TIKI** Łabaz i Grochantz.

Placówki zostały poddane wizytacji. Wizytację przeprowadziła Wójt Gminy Świdnica Pani Teresa Mazurek wspólnie z Kierownikiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy Panią Ewą Burdek.

Wizytacje przeprowadzono :

- dnia 9 sierpnia 2017 r. - w bazie obozowej ZHP Świdnica w Niesulicach nad jeziorem Niesłysz,
- w dniach: 23-25 sierpnia 2017 r. - kolonii w nadmorskiej miejscowości Międzywodzie.

Podczas wizytacji nie zaobserwowano żadnych nieprawidłowości.

Ośrodki wypoczynkowe oraz baza obozowa dostosowane były do potrzeb dzieci. Ośrodki zapewniały pomoc medyczną, ratunkową, kadrę wychowawczą z uprawnieniami wymaganymi przepisami państwowymi tj. kurs wychowawców wypoczynku. Wyżywienie w kontrolowanych obiektach było urozmaicone z możliwością dodatków (4 posiłki dziennie). Dzieci spędzały czas przede wszystkim na świeżym powietrzu tj. pieszych wycieczkach, pływaniu, rozgrywkach sportowych, ogniskach, itp.

3. Karta „Dużej Rodziny”

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny jest realizowana w ramach rządowego programu wspierania rodzin wielodzietnych, skierowanego do rodzin posiadających co najmniej 3 dzieci, w wieku do 18 roku życia lub maksymalnie do 25 roku życia - jeżeli dziecko kontynuuje naukę szkolną. Do programu mogą przystąpić także rodziny zastępcze oraz

rodzinne domy dziecka. Przyznanie Karty Dużej Rodziny jest bezpłatne, każdemu członkowi rodziny, niezależnie od dochodów. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą skorzystać z różnego rodzaju zniżek i uprawnień na terenie całego kraju. W okresie od 1.01.2017r. do 31.12.2017r. wydaliśmy 29 kart. Na koszty obsługi rządowego programu dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny wydatkowano w 2017 roku kwotę 324,28 zł (zakup materiałów biurowych).

4. Pomoc materialna dla uczniów

Zgodnie z przepisem art. 90c ust. 2 ustawy o systemie oświaty pomoc socjalna dla uczniów realizowana jest w formie stypendium szkolnego oraz zasiłku szkolnego. Prawo do pomocy materialnej przysługuje uczniowi. Oznacza to, że osobą uprawnioną do stypendium szkolnego jest uczeń, a nie jego rodzice. Rodzice mogą co najwyżej złożyć wniosek o przyznanie tego świadczenia w przypadku gdy dziecko jest niepełnoletnie. Prawo do stypendium socjalnego uzależnione jest od dochodu na osobę w rodzinie ustalonym zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej. Zasiłek szkolny może być natomiast przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Można się o niego ubiegać w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia uzasadniającego przyznanie tego zasiłku.

Stypendia szkolne dla uczniów i zasiłki szkolne w 2017 roku

Liczba osób	71
Kwota świadczeń	134.194

5. Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, (potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej), w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni, spełniających kryterium dochodowe w pomocy społecznej. W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, pracownik socjalny przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach i w trybie określonym w przepisach o pomocy społecznej. Decyzje, potwierdzające prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez okres 90 dni, wydano w 2017 roku na podstawie wywiadów środowiskowych dla 36 osób. Decyzje te są przez nas wysyłane także do NFZ.

VI. Aktywizacja klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

W 2017 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy pozyskał środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 na realizację projektu pn. "Aktywnie w Gminie Świdnica". Projekt, którego realizację rozpoczęto 1 września 2017 roku przewidziany jest do 30 czerwca 2018 roku. Po raz pierwszy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy realizuje go w partnerstwie z Fundacją "MERCURY".

Założeniem Projektu jest wzrost poziomu aktywności społecznej i zawodowej 22 osób (20 kobiet i 2 mężczyzn) zamieszkałych na terenie Gminy Wiejskiej Świdnica w wieku aktywności zawodowej, reprezentujących II i III profil, korzystających ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy.

Dla uczestników Projektu zaplanowane zostało wsparcie w postaci usług aktywnej integracji o charakterze:

- społecznym: poradnictwo psychologiczne, rodzinne, praca socjalna,
- zawodowym: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy,
- edukacyjnym: szkolenia i kursy umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy oraz uczestnika.

Efektami Projektu będą:

- 22 uczestników projektu zostanie objętych wsparciem w programie,
- 8 uczestników uzyska kwalifikacje po opuszczeniu programu,

- 3 osoby po opuszczeniu programu uzyskują zatrudnienie.

Całkowita wartość Projektu "Aktywnie w Gminie Świdnica" wynosi: **151.100,00 zł**, w tym **wkład własny** to kwota: **23.000,00 zł**, w tym **wkład własny wydatkowany w 2017 roku wyniósł 9.200,00 zł**.

Dodatkowo w dniu 23.05. 2017 roku Gmina Świdnica podpisała z PUP w Świdnicy Porozumienie o współpracy w ramach **Programu Aktywizacja i Integracja (PAI)**. Celem w/w Programu jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Programem zostało objętych 10 osób bezrobotnych, zamieszkałych na terenie Gminy Świdnica, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej dla których PUP określił III profil pomocy. Osoby biorące udział w Programie zostały wybrane i zakwalifikowane wspólnie przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy i Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy. Program realizowany był przez 2 miesiące, w okresie od 3.07.2017 roku do 31.08.2017 roku.

VII. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Rodzina jest wartością głęboko wpisaną w naturę człowieka i cenioną przez każdego z nas. To dzięki niej jest możliwy rozwój kolejnych pokoleń. To w rodzinie poznajemy świat wartości, którymi warto kierować się w życiu. To ona stanowi fundament każdego państwa. Wychowuje, uczy, daje oparcie na różnych etapach życia. Jak słusznie zauważono w preambule ogłoszonej 22 października 1983 roku Karcie Praw Rodziny "rodzina jest miejscem spotkania różnych pokoleń, które pomagają sobie wzajemnie w osiąganiu mądrości życiowej oraz w godzeniu praw poszczególnych osób z wymaganiami życia społecznego". Obecny czas nie jest łatwy dla rodziny, a szczególnie zmieniająca się sytuacja społeczno – gospodarcza spowodowała duże przemiany w życiu człowieka. Pojawiły się zagrożenia mające wpływ na rozwój rodziny. Coraz częściej zdarzają się też sytuacje, gdy właśnie w rodzinie spotyka nas wielka krzywda - przemoc ze strony tych, którzy powinni być dla nas przykładem i ostoją miłości. Istnieje wiele definicji przemocy. Przyjęło się, że jeśli ktoś kogoś bije, krzywdzi, maltretuje – to jest to właśnie przemoc. Jednak kiedy dochodzi do opisanie konkretnych zdarzeń i stwierdzenia, czy dane zachowanie i traktowanie jest przemocą, wtedy okazuje się, że sprawa wcale nie jest taka prosta, ani jednoznaczna.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa **przemoc** jako: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Definicja przemocy, która najbardziej oddaje istotę tego zjawiska brzmi: "**Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody**".

O przemocy mówimy wówczas, gdy spełnione są cztery warunki:

1. **Intencjonalność** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, bez względu na jej potrzeby.
2. **Nierównowaga sił** – w relacji jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy. Przewaga sił może występować na różnych poziomach fizycznym, psychicznym, ekonomicznym, społecznym, prawnym.
3. **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary np. Prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itp.
4. **Powodowanie cierpienia i bólu** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie może przybierać następujące formy:

- **przemoc fizyczna** – to wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły powodujące uszkodzenie ciała np. Popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie, kopanie, szarpanie, wykręcanie rąk itp.
- **przemoc psychiczna** – to działania wykorzystujące świadome wpływanie jednej osoby na drugą, sposób życia drugiej osoby bez jej przyzwolenia, za pomocą takich narzędzi jak np. Wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, krytykowanie, kontrolowanie, izolowanie, wymawianie, ciągłe niepokojenie itp.
- **przemoc seksualna** – to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, np. Pożycia seksualnego, nieakceptowanych form współżycia seksualnego, gwałt, demonstrowanie zazdrości, wyśmiewanie ciała, krytyka zachowań seksualnych itp.

- **przemoc ekonomiczna** – ma na celu uzależnienie finansowe od sprawcy, np. Ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, zaciąganie kredytów wbrew woli współmałżonka itp.
- **zaniedbanie** – naruszenie obowiązku opieki ze strony bliskich przejawiające się w formach zaniedbania potrzeb żywieniowych, higienicznych, medycznych wynikające z braku dbałości czy też opieki, stosowane najczęściej wobec dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, chorych.

Należy pamiętać, że przemoc nie jest jednorazowym aktem. Jest to proces i ma tendencje do powtarzania się. **Nie zatrzymana przemoc narasta!** Jedno wiemy na pewno – NIKT W RODZINIE NIE ZASŁUGUJE NA PRZEMOC. Aby zapobiegać tym sytuacjom niezbędne jest zaangażowanie instytucji i organizacji działających na terenie gminy.

W celu efektywnego i zintegrowanego działania przeciw przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym - ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku, w art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na każdą gminę obowiązek tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez opracowanie i realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Należy to do zadań własnych gminy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2016-2020 przyjęty Uchwałą nr XXVI/208/2016 Rady Gminy Świdnica z dnia 28 kwietnia 2016 roku ma przyczynić się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia w/w zjawiska, zwiększenia skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc, zwiększenia pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz poprawy kondycji rodzin z terenu Gminy Świdnica.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2016-2020 ma za zadanie integrować i rozwijać współpracę pomiędzy instytucjami pomocowymi działającymi w Gminie Świdnica. Jego skuteczność zależy od wielu czynników, w tym m.in. dobrego rozeznania i monitorowania środowiska przez służby odpowiednio przygotowane, zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych, kompleksowej współpracy lokalnych służb i instytucji, a przede wszystkim motywacji dokonania zmian i wyjścia z kryzysu przez rodziny dotknięte problemem przemocy. Problematyka związana z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest bowiem zjawiskiem wielowymiarowym i wymaga zaangażowania nie tylko ze strony wszystkich służb działających w jej obszarze, ale również całego społeczeństwa.

W ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2016-2020 na terenie Gminy Świdnica został powołany Zespół Interdyscyplinarny. Obowiązek utworzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, jako zadania własnego gminy wynika z Ustawy z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw.

Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica w obecnym składzie powołany został: - **Zarządzeniem Nr 131/2016 Wójta Gminy Świdnica z dnia 25 października 2016 roku** w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Szczegółowe warunki pracy ZI w Gminie Świdnica oraz tryb i sposób powoływania i odwoływania jego członków określa **Uchwała Nr XI/73/2011 Rady Gminy Świdnica z dnia 2 czerwca 2011 roku** w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

ZI w Gminie Świdnica na dzień dzisiejszy liczy 12 członków a w jego skład wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – 3 osoby
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych - 1 osoba
- Policji – 1 osoba
- oświaty – 2 osoby
- ochrony zdrowia – 1 osoba
- organizacji pozarządowych – 3 osoby
- kuratorzy – 1 osoba.

Członkowie Zespołu wykonują swoje zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Wójtem Gminy Świdnica a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. Porozumienie stanowi jednocześnie formę zobowiązania do zapewnienia i stworzenia możliwości udziału w posiedzeniach i pracach zespołu lub grup roboczych wytypowanych przedstawicieli.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu

przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390) oraz Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Świdnica na lata 2016-2020, w szczególności są to:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny działa w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty". Czynności w ramach procedury "Niebieskie Karty" to działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Procedura została wprowadzona w życie w 2010 roku na mocy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Rozporządzenie Rady Ministrów, szczegółowo opisujące przebieg procedury oraz wzory formularzy "Niebieskie Karty", pojawiło się dopiero jesienią 2011 roku, a realnie procedura zaczęła być stosowana w 2012 roku.

Obejmuje następujące etapy:

Etap 1: Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta – A",

Etap 2: W ciągu siedmiu dni formularz trafia do przewodniczącego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

Etap 3: Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego uruchamia kolejne kroki szczegółowo określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".

Celem realizacji procedury jest dobro i bezpieczeństwo osób doznających przemocy w rodzinie, ale także skuteczna współpraca przedstawicieli różnych instytucji, które są zobowiązane do reagowania w przypadku wystąpienia przemocy domowej.

Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli:

- jednostek pomocy społecznej
- komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- policji
- oświaty
- ochrony zdrowia

w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie

Procedura nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą !!!

Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Czynności podjęte w ramach procedury dokumentowane są przy pomocy następujących formularzy:

- **Formularz „Niebieska Karta – A”** : wypełnienie go wszczyna procedurę; formularz wypełnia jeden z przedstawicieli uprawnionych podmiotów:
 - jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
 - policji,
 - gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - oświaty,
 - ochrony zdrowia.

Oryginał NK-A w ciągu 7 dni zostaje przekazany do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Przewodniczący w ciągu 3 dni przekazuje informacje o fakcie wpłynięcia Karty A pozostałym członkom Zespołu, lub powołuje grupę roboczą, która zajmuje się konkretną sprawą (na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przewodniczącemu przez członków ZI)

- **Formularz „Niebieska Karta – B”** : jest przekazywany ofiarom przemocy w rodzinie; zawiera pouczenie oraz informacje nt. czym jest przemoc, jak zmienić swoją sytuację, gdzie szukać pomocy (wykaz placówek udzielających wsparcia)

- **Formularz „Niebieska Karta – C”** : wypełnia się go z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie
- **Formularz „Niebieska Karta – D”**: wypełniany jest w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

W 2017 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęło 48 formularzy "Niebieskie Karty – A" wszczynających procedurę, w każdym przypadku została powołana grupa robocza celem rozwiązywania problemu przemocy domowej w konkretnej rodzinie.

Dane dotyczące Procedury "Niebieskie Karty" za 2017 roku	Dane liczbowe
<i>Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" (w tym z lat wcześniejszych)</i>	60
Liczba procedur "Niebieskie Karty -A" wszczętych w 2017 roku ogółem:, w tym	48
<i>Procedura NK wszczęta przez Komendę Powiatową Policji w Świdnicy</i>	46
<i>Procedura NK wszczęta przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy</i>	1
<i>Procedura NK wszczęta przez Służbę Zdrowia</i>	0
<i>Procedura NK wszczęta przez Oświatę (Szkoła Podstawowa w Lutomi)</i>	1
<i>Procedura NK wszczęta przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy</i>	0
<i>Liczba sporządzonych formularzy "Niebieskie Karty – C (z ofiarą przemocy)</i>	24
<i>Liczba sporządzonych formularzy "Niebieskie Karty – D (ze sprawcą przemocy)</i>	28
<i>Liczba zakończonych procedur NK - w związku z ustaniem przemocy, uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy</i>	44 (w tym procedura wszczęta w 2016r. lub wcześniej)
<i>Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</i>	5
<i>Liczba grup roboczych powołanych w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie</i>	48
<i>Liczba posiedzeń grup roboczych</i>	117
<i>Liczba kolejnych "Niebieskich Kart – A" zakładanych w toku prowadzonej procedury</i>	10
<i>Liczba rodzin, w których ponownie wszczęto procedurę (po uprzednio zakończonej)</i>	3
<i>Liczba procedur NK wszczętych z powodu spożycia alkoholu i/lub środków psychoaktywnych</i>	44
<i>Liczba procedur "Niebieskie Karty" prowadzonych w rodzinach z dziećmi</i>	26

Jak wynika z powyższego w dalszym ciągu najbardziej aktywna w identyfikacji zjawiska przemocy domowej w Gminie Świdnica jest Policja (96% wszystkich procedur NK w 2017 roku zostało wszczętych przez Policję). 92%

procedur "Niebieskie Karty" zostało wszczętych z powodu spożywania alkoholu i/lub środków psychoaktywnych przez osoby wskazane jako stosujące przemoc wobec najbliższych, 54% rodzin doznających przemocy to rodziny z dziećmi (dzieci są świadkami tej przemocy lub doznają przemocy ze strony najbliższych).

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest również:

- monitorowanie zjawiska przemocy w Gminie Świdnica
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w obszarze przemocy w rodzinie
- oraz inicjowanie działań w środowisku lokalnym i ze środowiskiem lokalnym tj:

W ramach tych zadań ZI podjął następujące działania:

- Jak rozpoznać przemoc wobec dziecka? Jak postępować z dzieckiem krzywdzonym przez najbliższych? Co w razie podejrzenia przemocy powinien zrobić nauczyciel, lekarz, policjant, pracownik socjalny? Jak rozmawiać z dzieckiem o takim doświadczeniu? I wreszcie - Jak przeciwdziałać przemocy wobec dzieci? To główne zagadnienia podejmowane podczas szkolenia, które odbyło się w dniu 12 grudnia 2017 roku w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Lubachowie. Szkolenie skierowane było do przedstawicieli oświaty, pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów i asystentów rodziny a poprowadziła je Pani Dorota Werner.
- stała współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie realizowanych projektów takich jak: "Zimowisko w posiadłościach lubachowskich", organizacji wypoczynku letniego – obozu terapeutycznego, "AsertywNIE używkom", "Bądź swoim przyjacielem" itp.
- we współpracy z Policją zorganizowano spotkania dla młodzieży w szkołach gminnych dotyczące przemocy,
- współpraca z Posterunkiem Policji w Słotwinie,
- współpraca z placówkami oświatowymi w Gminie Świdnica – szkolne programy profilaktyczne,
- współpraca z Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych
- współpraca z PCPR i z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w zakresie specjalistów,
- współpraca z Punktem Porad Prawnych przy UG w Świdnicy
- współpraca z Diecezjalną Specjalistyczną Poradnią Rodzinną w Świdnicy w zakresie specjalistów,
- ze środków, którymi dysponuje ZI zakupiono dla szkół:
 - ulotki dla dzieci i młodzieży "Przemoc w sieci boli w realu"
 - ulotki dla rodziców "Przemoc u dzieci. Co jej sprzyja, jak z nią walczyć?"
 - materiały szkoleniowe dla nauczycieli – scenariusze lekcji (dla wszystkich gimnazjów i szkół podstawowych)
- staraliśmy się w również zdobywać środki - aplikować o środki w ramach programu osłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”- edycja 2017 współfinansowanego ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Nasz projekt miał realizować zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w naszej Gminie (nie otrzymaliśmy jednak dofinansowania).

W roku 2017 na realizację działań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w budżecie GOPS zaplanowane środki finansowe wyniosły **4.161,00 zł.** (część z tych środków została wykorzystana na szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. 2545,00 zł, pozostała kwota została wykorzystana na koszty obsługi administracyjnej ZI).

Współpraca pomiędzy instytucjami, wymiana informacji i ustalanie wspólnych planów pomocy, stają się coraz bardziej efektywne w temacie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dzięki tym wspólnym działaniom zjawisko przemocy stopniowo przestaje być tematem tabu, co przyczynia się do wzrostu świadomości społeczności naszej Gminy, a dzięki temu mieszkańcy Gminy Świdnica coraz częściej i chętniej zwracają się o pomoc i wsparcie.

VIII. Wspieranie rodziny

Dzisiejszy model polskiej rodziny odbiega od tradycyjnego wzorca sprzed kilkunastu lat.

Przemiana ustrojowa i wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej istotnie wpłynęły na sposób myślenia o roli rodziny w społeczeństwie. Zmienił się także jej charakter i oczekiwania w stosunku do poszczególnych członków tej najmniejszej komórki społecznej. Współczesny obraz polskiej rodziny nie odbiega znacznie od wzorców zachodnioeuropejskich. Tradycyjny dom, który zamieszkiwało kilka pokoleń jednocześnie, odszedł w zasadzie nie pamięć. Owszem, ogniska domowe skupiające trzy lub więcej pokoleń zdarzają się jeszcze, niemniej jednak, taka sytuacja należy już do rzadkości. Rodzina to grupa złożona z osób połączonych ze sobą więzami małżeństwa, rodzicielstwa, pokrewieństwa czy adopcji. Tradycyjnie mężczyzna pełnił w niej rolę przywódcy. Patriarchat powodował, że polska kobieta stała na drugiej pozycji,

jeśli chodzi o hierarchię ważności rodziny. W ostatnich latach Polacy odchodzą od zwyczajowego podziału ról. Panuje powszechnie przekonanie, że związek małżeński powinien opierać się na partnerstwie, a mężczyzna i kobieta mają wspólnie podejmować decyzje w istotnych kwestiach. Matriarchat nie jest jednak popularny i niewielu panów przyznałoby szczerze, że to oni nie rządzą w domu. Dlatego może, tak popularne jest powiedzenie, że „mężczyzna jest głową rodziny, lecz kobieta - szyją, która tą głową kręci”. Liczba potomstwa, na którą decydują się pary w Polsce, w ostatnich latach wyraźnie spada. Przeważa model 2+2, czyli rodzice plus dwoje dzieci. Równie popularne jest posiadanie tylko jednego dziecka, a nawet nie posiadanie ich wcale. Jest to powodem drastycznie spadającego przyrostu naturalnego. Wielodzietne rodziny to coraz rzadszy obrazek. Panuje powszechnie przekonanie, że odpowiednie wychowanie dzieci jest zajęciem bardzo absorbującym i dlatego należy ograniczyć się do małej ilości potomstwa, któremu to zapewni się jak najlepszy start życiowy.

Polacy coraz częściej stawiają na pierwszym miejscu zdobycie wykształcenia. Dopiero po ukończeniu studiów, kupnie mieszkania oraz zrobieniu kariery, młode Polki decydują się na macierzyństwo. Przekładanie decyzji o posiadaniu potomstwa na czas po zdobyciu pozycji zawodowej i odpowiedniego statusu materialnego, powoduje, że część małżeństw pozostaje bezdzietnymi. Relacje w polskiej rodzinie ulegają również zmianie ze względu na zwiększenie tempa życia oraz konsumpcyjny model życia kreowany przez media. Duży nacisk kładzie się na gromadzenie dóbr materialnych. Polacy coraz mniej przebywają w domach, pracują do późnych godzin wieczornych, są często nieobecni, pochłonięci pogonią za pieniędzmi. Aby zapewnić dzieciom jak największy standard życia, markową odzież i kosztowne zabawki, pracują i po godzinach. W ten sposób tracą z nimi rodzicielski kontakt. Dziećmi zajmują się opiekunki, wychowawcy i trenerzy.

Wolny czas rzadko spędzany jest wspólnie, członkowie rodziny polskiej coraz rzadziej zasiadają razem do stołu. Zamiast rozmów, spacerów i aktywności łączącej dzieci z rodzicami i dziadkami- większość czasu wolnego spędzana jest przed telewizorem bądź komputerem. Model polskiej rodziny w ostatnich latach uległ poważnej przemianie i to bynajmniej nie na korzyść jej członków. Dom rodzinny przestał być opoką, miejscem gdzie gromadziły się pokolenia i zawsze był ktoś obecny. Członkowie rodziny powoli odsuwają się od siebie. Zamykają się w swoich światach, pielęgnują swoje zainteresowania, nie dzieląc ich z pozostałymi członkami. Często zajęci pogonią za pieniędzmi przepracowani i zmęczeni rodzice żyją „obok” dzieci, które biegając ze szkoły wprost na kolejne zajęcia pozalekcyjne, także nie mając wolnego czasu na zabawę i odpoczynek. Coraz więcej także jest rozbitych rodzin, rozwodów, nieszczęśliwych dzieci i ich rodziców.

Tylko od nas samych zależy, jak będą wyglądały nasze rodziny, na jakich fundamentach będą budowały swoją przyszłość nasze dzieci i w jakim stopniu dostosujemy życie rodzinne do zmieniającej się rzeczywistości.

Nowe zjawiska nasilające się w dobie przemian i przeżywających kryzysów przez rodzinę wymusiły na ustawodawcy uchwalenie ustawy, która ma wspierać rodzinę w jej problemach opiekuńczo-wychowawczych.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, które realizują go we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadami pomocniczości.

Praca z rodziną prowadzona była przez pracowników socjalnych od zawsze. To pracownicy socjalni informują rodziny wymagające pomocy o możliwościach pomocy ze strony wszystkich instytucji działających na rzecz dzieci, ustalają terminy wizyt u specjalistów, pielęgniarek i lekarzy, współpracują z kuratorami sądowymi i sądem rodzinnym, informują o możliwości skorzystania z procedury "Niebieskiej Karty", jeżeli w rodzinie dochodzi do przemocy, współpracują ze szkołami.

Na terenie gminy w 2017 r. nie zafunkcjonowała placówka wsparcia dziennego dla dzieci z uwagi na brak środków finansowych na jej utworzenie i utrzymanie.

Kolejne wsparcie dla rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze, tj. ustanowienie rodziny wspierającej nie było w roku 2017 r. realizowane, gdyż z rodzinami pracował asystent rodziny. Uchwalone w budżecie na rok 2017 środki na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz praca asystenta z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, były wystarczające na wpieranie tych rodzin.

Kolejnym zadaniem wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej było zatrudnienie asystenta rodziny ze środków własnych gminy i środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach

rządowego programu Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej.

Powołanie do życia instytucji asystenta rodziny miało na celu wspieranie naturalnych funkcji rodziny przy ścisłej współpracy z pracownikiem socjalnym. Był on po trosze psychologiem, terapeutą, doradcą, pedagogiem i mediatorem. Motywował, zachęcał, rozwiązywał problemy i konflikty rodzinne. Musiał budzić zaufanie, posiadał umiejętności w nawiązywaniu kontaktów. Nie oceniał lecz uświadamiał jak dany rodzaj zachowania może wpływać na drugiego człowieka. Zadaniem jego było wzmocnić pozytywne postawy i uczyć sprawdzonych metod wychowawczych. Rolą asystenta było dawanie impulsów do zmiany. Asystent działał i subtelnie i stanowczo, zachęcał a nie zniechęcał. Rolą jego było diagnozowanie problemów rodziny i omawianie swoich spostrzeżeń z członkami rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze. Przez działania asystenta rodzina powinna otwierać się na środowisko i ewentualne jego wsparcie.

Praca asystenta miała charakter pracy socjalno - wychowawczej i/lub terapeutycznej, a jednocześnie asystent rodziny był zazwyczaj koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających na rzecz rodziny. Po przeprowadzonej diagnozie asystent rodziny planował działania i ich realizację. Rozpoznawał obszary rodziny nadające się do naprawy, poszukiwał zasobów zarówno w samej rodzinie i jej poszczególnych członkach, jak również poszukiwał zasobów zewnętrznych (ze środowiska lokalnego czy oferowanych przez placówki pomocowe). Jednym słowem asystent rodziny bywał wszędzie tam, gdzie mógł oferować pomoc na rzecz rodziny, z którą współpracował. W roku 2017 na terenie naszej gminy na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi pracowało 3 asystentów z 21 rodzinami.

Dla naszych rodzin asystenci rodziny załatwiali dosłownie wszystko, począwszy od żywności z Banku Żywności, aktów urodzenia dziecka, mebli, pozwów o ustalenie prawa do alimentów, pomocy w przewozie dzieci do placówek wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, do placówek dla osób uzależnionych, pracy, mieszkania, poprzez naukę w prowadzeniu gospodarstwa domowego, utrzymania czystości mieszkania i higieny osobistej.

W przypadku 2 rodzin praca asystenta przyniosła 100% efekt. Nie zabrakło w ich pracy również porażek. Nie wynikały one z ich zaniedbań czy braku jego umiejętności. Rodziny, z którymi pracowali, nie podjęły żadnej współpracy i nie chciały zmian w dotychczasowym życiu. Brak współpracy z asystentem wynikał z niefrasobliwości, niedojrzałości i patologicznych zachowań członków tych rodzin. Ze sprawozdań składanych przez asystentów rodziny wynikało jasno, że obecni rodzice zupełnie inaczej pojmują role rodzicielskie. Mało w nich odpowiedzialności, konsekwencji w działaniu, umiejętności wychowawczych oraz miłości w stosunku do dzieci i samych siebie. Bardzo dużo rodzin funkcjonuje w związkach partnerskich, nie gwarantując swoim rodzinom stabilizacji i zabezpieczenia finansowego, a małe niepowodzenia powodują, że ich związki szybko się rozpadają. Właśnie z takimi problemami spotykają się asystenci gminni.

W naszej gminie w roku 2017 r. zatrudnionych było 3 asystentów rodziny w formie umowy cywilno - prawnej, a liczba rodzin korzystających z ich pomocy wyniosła 21. Pomocą asystenta do 3 miesięcy objęta była 1 rodzina, powyżej 3 do 12 miesięcy 0 rodzin, powyżej roku 20 rodzin, przeciętny czas pracy asystenta z rodziną wyniósł 18 miesięcy. Liczba rodzin, z którymi w 2017 roku asystent zakończył pracę wyniosła 4, ze względu na osiągnięcie celów – 2, ze względu na zaprzestanie przez rodzinę współpracy z asystentem – 2, ze względu na brak efektów 0 rodzin. Łącznie asystenci rodziny w 2017 r. przepracowali na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze - 1025 godzin, głównie ze względu na zaniedbania i zaniechania opiekuńczo-wychowawcze, alkoholizm i stosowanie przemocy. Asystenci składali co kwartał informacje ze swojej pracy do Sądu Rodzinnego.

Kolejne zadania z zakresu wspierania rodziny wynikające z cytowanej ustawy to ponoszenie przez gminę odpłatności za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej i interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (art. 191 ust. 8 i ust. 9). W pierwszym roku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej odpłatność gminy wynosiła 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku wynosiła 30% a trzecim roku 50% wydatków za pobyt. Z każdym kolejnym rokiem wydatki za pobyt w pieczy wzrastają z uwagi na fakt wzrostu kosztów utrzymania w placówkach i rodzinach zastępczych oraz tym, że każdy kolejny rok pobytu w pieczy ustawowo narzuca gminie większą procentowo odpłatność. Im dłużej dziecko pozostaje w pieczy tym wydatki gminy są wyższe.

W 2017 roku w w pieczy zastępczej (rodzinach zastępczych, domach dziecka) umieszczonych zostało 4 dzieci z terenu naszej gminy. Łącznie w pieczy zastępczej od momentu obowiązywania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przebywało 32 dzieci. Za 18 dzieci gmina w 2017 r. ponosiła już 50% kosztów ich pobytu w pieczy zastępczej.

Wzrost wydatków na wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Lp.	Lata	Wydatki za pobyt w rodzinach zastępczych	Wydatki za pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Wydatki na wynagrodzenie asystenta rodziny	Łączne wydatki na wspieranie rodziny
1	2012	1339	5528	0	6867
2	2013	6053	16380	9588 (w tym 8448 z budżetu wojewody)	32021
3	2014	31065	14109	38394 (z budżetu wojewody)	83568
4	2015	60602	12003	32472 (z budżetu gminy)	94077
5	2016	79188	2525 (kwota zmniejszyła się, ponieważ przebywa w placówce tylko 1 dziecko)	43005 (w tym 25516 z budżetu wojewody)	124718
6	2017	79542	5984	55764 (w tym 8917 z budżetu wojewody)	141290

Łączne wydatki na zadania związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyniosły **141.290 zł (od 2012 r. jest to wzrost wydatków o 134.423 zł)**.

Podsumowując powyższe nasuwa się pewna refleksja. Im więcej państwa tym mniej rodziców i rodziny. Rozbudowany system pieczy zastępczej stał się dla niektórych młodych, nieodpowiedzialnych, niedojrzałych osób sposobem na utrzymanie i wychowanie dzieci, których oni sami nie potrafią lub po prostu nie chcą wychowywać. System przemian gospodarczych, kulturowych i społecznych ujawnia takie właśnie postawy beztroskiej przedłużonej młodości połączonej z szeroko rozumianą wolnością bez żadnej odpowiedzialności za drugiego człowieka powołanego do życia. A może za ostro oceniamy młodych rodziców. Może to brak wzorów i wartości rodzinnych powoduje takie, a nie inne zachowania.

Wydatki w zakresie wspierania rodziny w 2017 roku przedstawiały się następująco:

- Dotacja z budżetu wojewody na wynagrodzenie asystenta rodziny - 8.917,34
- Dotacja z budżetu gminy na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ogółem: **141.290**

w tym na:

- opłacanie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - 5.984
- opłacanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych - 79.542
- wynagrodzenie asystenta rodziny - 46.847

Środki na realizację zadania z zakresu wspierania rodziny ustawodawca określił jako zadania obowiązkowe gminy.

Wnioski końcowe

Przywykliśmy już do tego w pomocy społecznej, że każdy rok niesie za sobą sporo zmian i przynosi nowości legislacyjne. Rok 2018 będzie dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy kontynuacją realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw, przyjętych gminnych programów a także podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, które są niezbędne, żeby instytucja pomocy społecznej była skuteczna, efektywna i nowoczesna. Jednakże pomoc społeczna nie jest w stanie funkcjonować i skutecznie wypełniać swoich zadań bez odpowiedniego wsparcia samorządu terytorialnego, sektora zdrowotnego, sektora bezpieczeństwa, organizacji pozarządowych, itp. Tylko stała i systematyczna współpraca oraz wzajemne zrozumienie między tymi jednostkami pozwoli na skuteczne pomaganie i wdrażanie aktywnej polityki społecznej.

Sporządziła: D. Waliszak